

Společenské vnímání partnerství s velkým věkovým rozdílem

Bc. Veronika Klímová

Diplomová práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Veronika Klímová**
Osobní číslo: **H11266**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Společenské vnímání partnerství s velkým věkovým rozdílem**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti partnerských vztahů, společenského vnímání a psychologie v oblasti vývoje psychiky a morálky.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu (dotazníkové šetření).

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

NOVÁK, Tomáš. Věkový rozdíl mezi partnery. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1595-7.

PLAŇAVA, Ivo. Manželství a rodiny: struktura, dynamika, komunikace. Brno: Doplněk, 2000. ISBN 80-7239-039-2.

WILLERTON, Julia. Psychologie mezilidských vztahů. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-802-4739-243.

WILLERTON, Julia. The psychology of relationships. London: Palgrave Macmillan, 2010. ISBN 978-023-0249-417.

Vedoucí diplomové práce: **doc. PhDr. Mgr. Jaroslav Balvín, CSc.**

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **30. listopadu 2012**

Termín odevzdání diplomové práce: **26. dubna 2013**

Ve Zlíně dne 14. února 2013

doc. Ing. Aněžka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 11.3.2013

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

S mnoha mýty i předsudky se i v současné společnosti musejí potýkat partnerství s velkým věkovým rozdílem. Ve vztahu k těmto párům stále chybí dostatek tolerance, společnost má tendenci tyto páry odsuzovat a na první pohled hodnotit negativně. Tento pohled často zasahuje také do hodnocení dětí těchto párů. Přitom samo partnerství s velkým věkovým rozdílem je pro danou dvojici velkou životní zkouškou, při níž musí překonat mnohá úskalí s nesorodým vztahem spojená.

Klíčová slova:

Partnerství, věk, věkový rozdíl, tolerance, děti, předsudek.

ABSTRACT

With the many myths and prejudices in contemporary society must contend partnership with a large age difference. In relation to these couples is still a lack of tolerance, society has tended to condemn these couples and at first glance evaluated negatively. This view often also extends to the assessment of children of these couples. A partnership with a large age difference is for couple big life test in which they must overcome many difficulties associated with disparate partnership.

Keywords:

Partnership, age, age difference, tolerance, children, prejudice.

Děkuji vedoucímu své diplomové práce, panu doc. PhDr. Mgr. Jaroslavu Balvínovi, CSc., za cenné a podnětné rady, pomoc, podporu a odborné konzultace, které mi poskytl při zpracování mé diplomové práce.

„Člověk se jen zřídka zamiluje do toho pravého partnera. Je-li s ním však přece spokojen, není to ani tak z lásky k němu jako spíše, že se mu dokázal svrchovaně přizpůsobit.“

Petr Iljič Čajkovskij

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 K TEORETICKÝM VÝCHODISKŮM	11
1.1 ZÁKLADNÍ POJMY	11
1.2 VÝVOJ PARTNERSTVÍ V ČASE	13
1.3 DRUHY (FORMY) PARTNERSTVÍ.....	15
2 SOUČASNÉ TRENDY PARTNERSKÝCH VZTAHŮ	17
2.1 STARŠÍ MUŽ A MLADŠÍ ŽENA.....	18
2.2 STARŠÍ ŽENA A MLADŠÍ MUŽ.....	20
2.3 PARTNERSTVÍ Z POHLEDU VĚDY.....	20
3 NETRADIČNÍ VĚKOVÝ ROZDÍL A SPOLEČNOST	27
3.1 TEORIE VÝBĚRU PARTNERŮ.....	28
3.2 MANŽELSTVÍ S VELKÝM VĚKOVÝM ROZDÍLEM A ROZVODOVOST.....	29
3.3 DYSFUNKČNÍ RODINA JAKO FAKTOR OHROŽUJÍCÍ VÝVOJ DÍTĚTE	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
4 METODOLOGIE VÝZKUMU	35
4.1 VÝZKUMNÉ PROBLÉMY	35
4.2 STANOVENÍ VĚCNÝCH HYPOTÉZ A PROMĚNNÝCH	35
4.3 POJETÍ A METODY VÝZKUMU.....	36
4.4 VÝZKUMNÝ VZOREK.....	37
4.5 ZPRACOVÁNÍ DAT	37
4.6 PŘEDVÝZKUM	38
5 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU	58
5.1 VYHODNOCENÍ DAT.....	58
6 ZÁVĚR VÝZKUMU	78
ZÁVĚR	79
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	81
SEZNAM TABULEK	83
SEZNAM PŘÍLOH	85

ÚVOD

Výrazně starší muž a mladá dívka či výrazně starší žena a mladý muž. Již dávno nejsou takové páry doménou pouze zářivého světa celebrit po celém světě. Stále častěji je možné tyto na první pohled nesourodé páry potkat na ulici, při nákupu či v restauraci.

Autorka této diplomové práce se proto zaměřuje na společnost a její toleranci vůči těmto párům, které se i přes moderní a pokrokový trend v oblasti vztahů stále potýkají s předsudky svého okolí. Podnětem k volbě tématu byla mimo jiné osobní zkušenost autorky diplomové práce, která v podobně nesourodém vztahu strávila pět let a předsudky svého okolí zejména z počátku vztahu silně pociťovala.

Cílem diplomové práce je proto zjištění míry tolerance respondentů k partnerstvím s velkým věkovým rozdílem.

V teoretické části práce se autorka zaměřuje na stěžejní pojmy jako je partnerství, jeho typy či vývoj partnerského vztahu v časovém sledu. Součástí teoretické části je také pohled na partnerské vztahy z hlediska vědy, a to mimo jiné ve vztahu takového partnerství či rodiny k vývoji dítěte, stejně jako na partnerské vztahy s netradičním věkovým rozdílem očima odborníků. Práce také přináší pohled dnešní společnosti na netradiční partnerské vztahy.

Praktická část předkládá kvantitativní výzkum, který byl realizován mezi obyvateli Kroměřížska. Otázky byly pokládány formou tištěného dotazníku a jejich vyhodnocení si kladlo za cíl zmapovat, nakolik je dnešní společnost tolerantní, či s jakými předsudky se v dnešní „demokratické“ společnosti musejí vybrané skupiny obyvatel potýkat. Výsledky výzkumného šetření by se mohly do budoucna stát podkladem pro další zkoumání společenských věd se snahou seznámit veřejnost také s jinými druhy partnerství, než na jaké je dnešní společnost zvyklá, které jsou pro ni normou a které toleruje či nikoli.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 K TEORETICKÝM VÝCHODISKŮM

Partnerství je dnes všeobecným zastřešujícím pojmem pro manželství i pro soužití dvou nesezdaných lidí, které pojí blízký citový vztah. Jak uvádí Šulová (in Bartušková, 2007, s. 7), partnerství zahrnuje soužití dvou jedinců, bez ohledu na to, zda jsou heterosexuální či homosexuální.

Matoušek a Pazlarová (2010, s. 66) navíc poukazují, že právě akt legalizace již není v dnešních svazcích významný a pro lidi žijící v partnerství nijak důležitý či určující jejich společné žití. Charakteristické je tak spíše to, že se jednak dvojice jako partnerská označuje a cítí, a především to, že spolu tráví volný čas.

1.1 Základní pojmy

Za základní či stěžejní pojmy, které v současnosti definují partnerské vztahy a jejich vnímání ze strany společnosti, lze jednoznačně považovat mimo partnerství samotné především rodinu a její současnou podobu, toleranci, předsudky a postoje.

- **Rodina a její současná podoba:**

Maříková, Petrusek a Vodáková (1996, s. 940 – 941) hovoří o rodině jako takové jako o základním článku sociální struktury, původní a nejdůležitější společenské instituci či společenské skupině, mezi jejíž základní funkce neodmyslitelně patří reprodukce biologického druhu a výchova, jinými slovy kvalitní začlenění potomstva do systému společnosti. Zároveň však upozorňuje na vysokou variabilitu reálných podob rodiny, stejně jako na to, že je současné postavení rodiny velmi různorodé, přičemž nejzásadnější podněty ke změně uvnitř rodiny a v jejím vnímání v rámci společnosti přinesla novodobá industrializace. Maříková, Petrusek a Vodáková také upozorňují na množící se názory na nahraditelnost rodiny či její částečnou zbytečnost v dnešní společnosti.

Jak uvádí Možný (2006, s. 114-115), bývá rodina často označována za jediný legitimní způsob, jak mít a vychovávat děti. Podotýká však, že párová monogamická rodina je sice nejčastější, avšak ne jedinou formou rodiny. V závislosti na kultuře se vyskytuje také takzvaná polygamie. Stále častěji, s postupem moderní doby, je však také aktuální termín seriální monogamie, tedy několik následných párových monogamických partnerství během života. Stále více dětí se také rodí mimo manželství jako taková.

Matoušek (2003, s. 41) dále uvádí, že současná rodina je oproti minulosti takzvaně rodinou zaměstnané ženy. Ekonomický přínos žen v dnešních rodinách je stále více nezanedbatelný a pro dnešní rodiny velmi důležitý.

- **Tolerance:** Maříková, Petrušek a Vodáková (1996, s. 1324) hovoří o toleranci jako o jedné ze základních lidských hodnot, díky níž je daný jedinec ochoten připustit odlišné názory či chování druhých.
- **Předsudek:** Podle Geista (1992, s. 318) je předsudek charakteristický svým emočním zabarvením, ať už ve smyslu pozitivním či negativním.

Wolf (in Geist, 1992, s. 318) charakterizuje předsudek jako „závažné zaujetí postoje k předmětu, aniž je tomu, kdo postoj zaujímá, dostatečně známa empirická, věcná struktura předmětu, nebo aniž na ni bere zřetel.“

Geist (1992, s. 318) dále podotýká, že je pro předsudky charakteristické to, že se jedná o procesy předcházející logickému usuzování. Z tohoto tvrzení odvozuje dva typy předsudků: kognitivní, tedy hypotetické, které je možné dalším poznáváním objektu revidovat, a nekognitivní, což jsou předsudky v užším slova smyslu, se silným emočním zabarvením a které lze dále jen těžko měnit. Obvykle mívají charakter přesvědčení, víry či stereotypu.

- **Postoj:** Na vzniku, vývoji i utváření postojů se podle Geista (1992, s. 285) podílejí sociální i individuální složky jedince, zejména pak specifické osobnostní faktory, přičemž postoje vznikají na základě zkušeností, jedná se tedy o jeden z faktorů rozvoje osobnosti. Postoje nabývají v životě daného jedince menší či větší váhy podle toho, jakou hodnotu zaujmou v jeho osobnostním hodnotovém systému a během života se mohou tyto postoje měnit. Geist navíc podotýká, že jsou empiricky zjištělné a měřitelné.

Thurstone (in Geist, 1992, s. 285) postoj definoval jako afekt ať už v kladném či záporném měřítku proti psychologickému objektu, případně je o něm možné hovořit jako u souboru idejí, vjemů, přesvědčení a emocí ve vztahu k objektu.

1.2 Vývoj partnerství v čase

První zmínky o partnerství a jeho podobách byly zaznamenány již na úrovni doby kamenné. V rámci Evropy se pak věnoval představě ideální společnosti a výběru partnerů Platón, podle něhož se měli muži a ženy seznamovat formou podobné loterii. Jak podotýká Novák (2007, s. 17), stařešinové rodu tehdy zajišťovali, aby ti nejlepší z mužů zplodili potomka, přičemž věková hranice potenciálních otců se pohybovala od 25 do 55 let a matek od 20 do 40 let. V jiných věkových skupinách nebylo plození potomků povoleno a případné těhotenství se řešilo potratem či zabitím novorozeněte.

Možný (2002, s. 23) doplňuje, že o pochopení lidských vztahů a vazeb usilovalo lidstvo dávno před tím, než bylo vůbec vynalezeno písmo a proto i nejstarší literární památky naznačují pouze jakousi první teorii rodiny. Podotýká však, že jsou to právě jen tyto texty, které na dlouhou dobu referují k nadpřirozenému, neberou v potaz svou gnozeologii, stejně jako směšují hodnocení s vysvětlením.

Později se v souvislosti s křesťanstvím do popředí dostává jako důležitá podoba partnerství významnost manželského svazku. Jak uvádí Maříková, Petrušek a Vodáková (1996, s. 590), byla prosazována jeho nerozlučnost, monopolita nad sexuálním životem a s tím ruku v ruce jdoucí práva i povinnosti. Manželství bylo také spjata s dodržováním morálních hodnot a norem, přičemž nerozlučitelnost manželského svazku byla samozřejmostí.

Ve 12. -13. století dochází k projevům lásky ke starším ženám, která se u mladíků projevovala zejména po jejich nástupu na vojnu. Jak podotýká Novák (2007, s. 18), mladíci obvykle trávili s urozenými ženami mnohem více času než jejich manželé a bylo tak nasnadě intimní sblížení.

Význam slova láska však nebyl brán na zřetel ještě velmi dlouho. Volba partnera byla závislá na volbě rodičů a láska tak nebyla považována za důležitou. Lenderová (1999, s. 74 - 75) podotýká, že až do 18. století dokonce u privilegovaných vrstev platil ustálený vzorec: pokud byla dívka ve věku na vdávání, čekal ji sňatek, nebo odchod do kláštera. A pokud byla dívka provdána, nebýval sňatek v drtivé většině případů záležitostí lásky a citů, ale spočíval ve vzájemném porozumění a spolupráci.

Také Novák (2007, s. 19) upozorňuje, že teprve až na počátku 19. století se v souvislosti s manželstvím objevuje slovo láska, a to jako součást svatebních smluv a s nimi souvisejícími právními závazky.

V 19. století je pak zdůrazňována důležitost muže. „Očekává se od něj větší zkušenost, zodpovědnost a všestranná rozvaha na rozdíl od ženy.“ (Novák, 2007, s. 22)

Jak uvádí Lenderová (1999, s. 73), muži se v tehdejší době jen zřídka ženili před třicátým rokem a větší věkový rozdíl mezi budoucími manželi byl více než společensky žádoucí. Rozdíl byl také v tom, kde snoubenci žili: na venkově se svatby konaly častěji a v dřívějším věku snoubenců než ve městech. Nevěsty navíc bývaly výrazně mladší oproti svým partnerům, a to i o více než desetiletý věkový rozdíl.

V 19. století se také po svém odpoutání od filosofie pokusila sociologie o první výzkumy v oblasti rodiny. Jak uvádí Možný (2002, s. 24 – 25), institucionální výzkum rodiny, který organizovala historicko-právní škola, se snažil najít zejména vhodné normy, které ovlivňují rodinné, manželské, rodičovské, sexuální a příbuzenské chování a vysledovat jejich následné role ve společnosti. Právní normy sloužily autorům pro to, aby mohli analyzovat formy manželství a rodiny.

Možný (2002, s. 24 -25) uvádí, že nejvýraznějším autorem tohoto směru byl Henry Sumner Maine, který po srovnání právně-historických dokumentů od antického Říma po devatenácté století definoval rodinu jako sociální instituci s centrálním významem. Se zánikem feudalismu a nastupující industrializací však dochází k rozpadu příbuzenské rodiny se ztrátou všech jejích funkcí, rodina přestává být právní i sociální jednotkou.

Druhá polovina devatenáctého století tak rodinu podle Možného (2002, s. 25) již chápe pouze jako instituci vzniklou historickým vývojem a zapadá tak do společnosti, která je pouze vyšším stadiem vývoje přírody. S tím souvisí také objevující se názory na existující promiskuitu, volné manželství, mnohomužství a mnohoženství. Od této chvíle ustoupilo na dlouhou dobu zkoumání evropských rodin do pozadí.

Jak uvádí Možný (2002, s. 36 - 39), velkou pozornost věnoval sociologii rodiny český sociolog Emanuel Chalupný, který projevil velkou sečtělost a vzdělanost a ve svých dílech věnoval obsáhlé kapitoly promiskuitě, manželským a partnerským konfliktům, vnitřní ekonomice rodiny, či vnitřní struktuře moci v rodině. Zcela bez předsudků a nadčasově se navíc věnoval incestu a problematice homosexuality, pojednával o nich jako o perverzích, ale bez známek moralizování, dále hovořil o problematice sebevraždy v partnerských svazcích i prostituci. Bez předsudků však nedokázal pojednávat o rovnocennosti žen na intelektuální úrovni.

Lenderová dodává (1999, s. 43), že nebylo v tehdejší době vhodné, aby dívka vstupující do manželství byla příliš vzdělaná. Případná gramotnost ženy by totiž mohla znamenat její emancipaci a nezávislost a následné ohrožení dominance mužů.

1.3 Druhy (formy) partnerství

Tradiční model rodiny, tedy manželský pár a děti, již v dnešní Evropě existuje pouze asi ve čtvrtině případů párového soužití či domácností. Jak uvádí Možný (2002, s. 21-22), již ve druhé polovině padesátých let 20. století zaznamenal tradiční koncept rodiny prudký otřes a chování nových generací zaznamenalo na tehdejší dobu dramatickou změnu stabilních hodnot.

Možný (2002, s. 22) také podotýká, že již tehdy si sociologie rodiny začala významně uvědomovat, že není možné pracovat pouze s teoriemi monogamních, neolokálních a dvougeneračních rodin a vztahů.

„Ač to byl model do poloviny tohoto století normativně závazný ve střední třídě, se silným přesahem do celé společnosti, a ač aspoň jako normativní model zůstává pro většinu populace v platnosti, není dále možno přehlížet jeho varianty a odchylky od něčeho, čtené zejména mimo střední třídu a mimo bílé většiny až dosud majoritní v naší civilizaci.“ (Možný, 2002, s. 22)

Možný (2002, s. 22) dále dodává, že od této chvíle již nebylo možné stále přehlížet změny, které v reprodukčním chování v rámci zužujícího se sociálního prostoru nastávaly. Poukazuje zejména na měnící se partnerské spoluzití mimo manželské svazky a partnerství homosexuálů a lesbiček, které bylo důsledkem obrovské plurality přirozeného lidského reprodukčního chování.

- **Heterosexuální partnerství**

Heterosexuální partnerství lze charakterizovat jako partnerství dvou osob opačného pohlaví. V současné době je tato forma partnerství ještě stále považována za mnohem více akceptovatelnou, než soužití partnerů stejného pohlaví.

Maříková, Petrušek a Vodáková (1996, s. 360) užívají pro tento sexuální vztah či synonymum soužití dvou jedinců odlišného pohlaví pojem heterogamie.

- **Homosexuální či lesbické partnerství**

Jedná se o takovou formu partnerského soužití, při níž sdílejí společnou domácnost osoby stejného pohlaví. Maříková, Petrušek a Vodáková (1996, s. 383) homosexualitu přibližují jako sexuální apetenci k osobám stejného pohlaví, přičemž je tento kulturní a sexuální jev zahrnován do souboru sociálních deviací. Autoři zároveň upozorňují, že homosexualita bývá někdy nesprávně označována, respektive zaměňována s pojmy jako pederastie či pedofilie, které označují spíše homosexuální vztah mužů k chlapcům a heterosexuální vztah k dětem. Ženská homosexualita pak bývá označována jako lesbismus, méně často se vyskytuje také pojem saphismus, ojediněle pak tribadie.

Možný (2002, s. 120) podotýká, že zejména třetí sexuální revoluce v šedesátých a sedmdesátých letech dvacátého století znamenala obrat v experimentování v sexuální oblasti a v navazování a poznávání nových vztahů, přičemž právě homosexualita zaznamenala období své legitimace.

I přes značnou časovou prodlevu od uznávání homosexuality však měli jedinci, které přitahují osoby stejného pohlaví, podle Willerton (2012, s. 60) při seznamování a navazování vztahů velké potíže a i to bylo důvodem, proč se obvykle objevovaly páry v pozdějším věku.

„V západní společnosti naštěstí zvyšující se tolerance vůči homosexuálním svazkům a také otevírání klubů pro gaye a lesbičky umožňují, aby se tito lidé snáz seznamovali a nacházeli životní partnery.“ (Willerton, 2012, s. 62)

„Homosexuální páry však i nadále čelí nemalé diskriminaci a předsudkům, protože běžné chování, které je u heterosexuálních jedinců považováno za zcela normální, například držet se za ruce nebo líbat se na veřejnosti, bývá zdrojem slovních útoků a nadávek.“ (Willerton, 2012, s. 62)

Willerton (2010, s. 30) však podotýká, že Triversova teorie hodnotí lesbičky jako osoby, které nejsou ochotné angažovat se v krátkodobých partnerských vztazích a vyhledávají spíše partnerství, které jim přinese dlouhodobé závazky, ačkoli pro ně nepřináší reprodukční požitky. Upozorňuje také na zajímavou skutečnost, že homosexuálové staršího věku si za své partnery volí výrazně mladší partnery.

2 SOUČASNÉ TRENDY PARTNERSKÝCH VZTAHŮ

Jak uvádí Novák (2008, s. 474), současný trend partnerských svazků v naší zemi kopíruje západoevropské země. Zatímco v dobách Československé socialistické republiky byl průměrný věk v době prvního sňatku u žen okolo jednadvacátého roku, v současné době je tato hranice přibližně o šest let vyšší. Sedm z deseti ženichů je navíc starších, než jejich partnerka, i když pouze s nepatrným věkovým rozdílem.

Jak uvádí Plaňava (2000, s. 94), průměrný běžný věkový rozdíl mezi manželi je od dvou do pěti let.

Zeman (2006, s. 1) navíc podotýká, že již počátkem 90. let 20. století bylo možné zaznamenat velké změny v populačním chování českých obyvatel.

„Proces sňatečnosti, který byl po několik desetiletí značně homogenní zejména svou vysokou úrovní intenzity ve velmi mladém věku, během několika let zcela změnil svůj charakter.“ (Zeman, 2006, s. 1)

Jako nový jev se tehdy začalo podle Zemana (2006, s. 1) projevovat právě nesezdané soužití, tedy takzvaná kohabitace, a to jednak jako předehra budoucího manželství nebo jako stále častější alternativa k manželství samotnému, bez pozdějšího uzavření svazku.

Zeman (2006, s. 2) dále uvádí, že zatímco v roce 1910 se muži ženili jako osmadvacetiletí a ženy měly přibližně pětadvacet let, až do počátku devadesátých let se věk snoubenců vstupujících do manželství postupně snižoval. Poprvé bylo možné tento trend zaznamenat v období protektorátu, kdy se zároveň výrazněji snížil věk nevěsty a mezi snoubenci tak byl věkový rozdíl téměř pět let.

„Nejčastější věk snoubenců klesl mezi třicátými a šedesátými lety dvacátého století z 25 let na 22 let u mužů, u žen z 23 dokonce na 18 až 19 let; podíl sňatků, v nichž byla nevěsta starší ženicha, klesl z 18 na 10%.“ (Zeman, 2006, s. 2)

„Spolu s věkem, v němž lidé vstupují do manželství, se mění i věkový rozdíl mezi partnery.“ (Novák, 2008, s. 474)

Zeman (2006, s. 4) uvádí, že zatímco podíl starších ženichů poklesl od roku 1991 do roku 2004 o pět procent, tedy na 70%, začínal naopak vzrůstat počet sňatků, kde byla starší novomanželka. Podotýká také, že výchozí stav snoubenců byl také rozhodující pro to, jaký věkový rozdíl mezi nimi v době sňatku byl.

„Zatímco u mužů tento rozdíl roste (činí přibližně 2 roky u svobodných, přes 5 let u rozvedených a 8 let u ovdovělých), u žen spíše klesá (ze tří let u svobodných na hodnoty okolo dvou let u rozvedených a ovdovělých).“ (Zeman, 2006, s. 4)

Zároveň však Zeman (2006, s. 4-5) dodává, že situace na sňatkovém trhu ukazuje, že zatímco ženy si berou bez ohledu na svůj věk téměř stále partnery v průměru o tři roky starší, u mužů je viditelný rostoucí věkový rozdíl přímo úměrně s jejich věkem. A u mužů jsou také mnohem častěji viditelné extrémy v podobě sňatků nejstarších věkových kategorií s velmi mladými ženami.

„Ukazuje se, že hlavním důvodem toho, proč mají rozvedení a ovdovělí muži vyšší věkový rozdíl od snoubenek než svobodní muži, je fakt, že jsou starší, a že si jako takoví berou častěji podstatně mladší ženy.“ (Zeman, 2006, s. 10)

Jako výrazný věkový rozdíl, který však již může být také rizikový při partnerském soužití, pak uvádí Plaňava (2000, s. 94) hranici patnácti let. Matějková (2009, s. 58) tuto hranici posouvá na věkový rozdíl dvaceti let.

A právě partneři s výrazným věkovým rozdílem jsou v současné době stále častějšími partnerskými dvojicemi. Přesto nebo právě proto jsou podle Matějkové (2009, s. 57) málokteré dvojice přijímány společností tak výrazně negativně jako ty, které mezi sebou viditelný věkový rozdíl mají a velmi často musejí čelit velmi bolestivým posměchům, pomluvám a nepochopení.

„Na druhou stranu je toto nepochopení založeno na zkušenostech generací. Tyto vztahy nebývají přes prvotní okouzlení lehké.“ (Matějková, 2009, s. 57)

2.1 Starší muž a mladší žena

Partnerství staršího muže a mladší ženy je v současné době častější formou svazku výrazně věkově rozdílných partnerů. Mladá žena si podle odborníků obvykle volí výrazně staršího partnera proto, že jí imponuje svým nadhledem, dobrým chováním na úrovni a přehledem, díky němuž si spolu velmi rozumějí.

Počáteční vzájemné okouzlení obou partnerů však často překrývá rizika tohoto soužití. Jak uvádí Matějková (2009, s. 61), mladší partnerka se vystavuje zejména těmto rizikům:

- **Stárnutí:** počáteční okouzlení schopnostmi obvykle končí pomyslným mezníkem, který představuje věková hranice 65 – 68 let, tedy období, kdy se začínají objevovat

první známky snížené výkonnosti. Starší partner je více unavený, začíná se hůře orientovat, může se hůře přizpůsobovat. Mladší partnerka pak často reaguje netrpělivě a podrážděně.

- **Psychická a ekonomická závislost:** v souvislosti se stárnutím a odchodem do důchodu začíná být starší partner více závislý na svém mladším protějšku. Může se u něj projevat úzkost i strach z případného opuštění, pocit zbytečnosti a nejistoty. U mladší partnerky se tak objevují pocity, že se prakticky stará o dítě.
- **Fyzická averze a podrážděnost:** ruku v ruce se stárnutím přichází také fyzické změny na těle partnera. Zhoršující se zdravotní stav může dokonce způsobit, že starší partner bude svému mladšímu protějšku zapáchat. Mladá partnerka tak začne odmítat vzájemné dotyky, začne se partnera stranit a bývá podrážděná. V takových chvílích přichází na řadu tolerance, poučení a zejména nadhled.

Na rizika však Matějková (2009, s. 62-64) upozorňuje také starší partnery, kteří se rozhodnou pro soužití s výrazně mladší partnerkou. Právě s těmito otázkami se totiž podle Matějkové partneri výrazně mladších žen potýkají nejčastěji a mohou jim způsobit nemalé psychické obtíže:

- **Dostatečná podpora:** většina mužů si po čase stráveném v partnerství s výrazně mladší partnerkou kladou otázky, zda budou schopni plnohodnotného fungování také v budoucnosti a zda v případě, že tomu tak nebude, najdou ve své partnerce oporu. Mladší partnerce obvykle chybí životní zkušenosti, a vše je tedy pouze otázkou morálky, charakteru a osobnostních rysů.
- **Nepochopení:** vzpomínky jsou důležitou součástí integrity každého jedince a ne vždy je nový partner ochotný tuto skutečnost akceptovat. Je proto nanejvýš nutný vzájemný kompromis: netrvat na zažitých a osvědčených pravdách, ale ani se zcela nevzdávat své minulosti. Vzpomínky obohacují zkušenosti každého jedince.
- **Strach z opuštění:** období zamilovanosti trvá obvykle dva až tři roky, poté vychází na světlo fakt, zda je mezi partnery vytvořen dostatek respektu a tolerance a zda jsou schopni spolu setrvat ve společném svazku. To, zda partner odejde k jinému partnerovi, nezáleží na věku, ale zejména na jeho osobnostních rysech.

2.2 Starší žena a mladší muž

Jak uvádí Novák (2008, s. 474), partnerství starších žen a mladších mužů jsou stále poměrně netradiční, avšak ne zcela výjimečná. Zároveň podotýká, že v 80. letech 20. století, kdy se tato partnerství začala objevovat, a stala se cílem výzkumů, bylo charakterizováno několik typů žen, které si za partnery volily mladší muže:

- **Mateřské:** ženy chápající, vše odpouštějící, ochraňující
- **Sebeprosazující:** ženy dominantní, s maskulinními rysy a povrchnější citovostí, s rivalitním vztahem k otci a napodobující dominantní chování vlastní matky
- **Nejisté:** ženy pasivní, obávající se konfrontace s mužem, infantilní

Naopak muže, kteří si brali starší ženu, bylo možné podle Nováka (2008, s. 474) charakterizovat některou za následujících vlastností:

- **Závislí na matce:** muži infantilní, nezralí, hledající ochranu
- **Nenaplnění:** zejména emočně, a to jako následek citového strádání v dětství
- **Slaboši:** muži nerozhodní a snadno manipulovatelní

V současné době si podle Nováka (2008, s. 474-475) starší partnerky volí zejména muži, pro které je charakteristické zahlcení vlastní prací, podnikáním nebo vlastním koníčkem a vyhovuje jim, že se doma nemusejí příliš angažovat. Současnou partnerku si vybrali proto, že se lišila od ostatních, ať už v pozitivním či negativním slova smyslu.

Naopak starší partnerky Novák (2008, s. 475) charakterizuje jako ženy, které budovaly kariéru, hledaly partnera s podobným emočním přístupem k životu, který není cynický a příliš pedantský.

2.3 Partnerství z pohledu vědy

Každý ze vztahů 21. století začíná jinak. Willerton (2012, s. 54) popisuje, že zatímco někteří se do sebe zamilují doslova na první pohled, u jiných se partnerský vztah vyvine z přátelství, další partneri se seznámí přes inzerát či na specifických místech, která jsou dnes pro seznámení doslova určená.

Budování vztahu jedince s ostatními lidmi, partnerského vztahu nevyjímaje, přitom ovlivňují zejména osobnostní vlastnosti obou zúčastněných. Jak uvádí Hamer (2003, s. 46), zejména při budování partnerského vztahu platí ono známé pořekadlo „vrána k vráně sedá“ mnohem lépe než „protiklady se přitahují“, protože v opačném případě bývají rozdíly velmi často příčinou nespokojenosti nejdříve v utvářejícím se vztahu a později v manželství. V behaviorální genetice se pro tento soulad užívá termín asortativní výběr.

Hamer (2003, s. 46 – 47) podotýká, že je prokázána souvislost, že pokud mají partneři stejné vlastnosti, jsou spokojeni také ve svém partnerském vztahu i po sexuální stránce. Člověk, který je aktivní, sice zřejmě v počátku vztahu ocení klidného partnera a naopak, později se však u jednoho či druhého objeví pocity frustrace.

Willerton (2012, s. 58 – 59) přitom uvádí, že obecně platí, že lidé obvykle navazují milostný vztah s protějšky, kteří jsou přibližně stejně staří, mají podobné socioekonomické zázemí či jsou stejného náboženského vyznání.

Manželští poradci se však shodují v tom, že i přes tyto známé závěry se lidé s odlišnými postoji a názory stále pokoušejí vztahy utvářet a později dokonce uzavírají sňatek, a to ať už jde o páry s odlišnými postoji k náboženské víře, politickými názory, míře inteligence či o věkový rozdíl, který je dělí.

Velkou roli přitom hraje takzvaná vzájemná přitažlivost, kterou podle Willerton (2012, s. 55) velmi významně ovlivňuje řada faktorů, jako například tělesný vzhled, zájmy, sociální zázemí, ale právě i podobné životní postoje.

Stěžejní při utváření partnerského vztahu je pak podle psychologů moment, kdy jeho aktéři přestanou uvažovat v rovině „já“.

„Partneři sdílejí stále osobnější a intimnější informace, čímž překračují úroveň běžného, povrchního kontaktu. Toto „sebeodhalení“ je velmi důležité, protože znamená, že si důvěřují.“ (Willerton, 2012, s. 67)

Tímto jednáním se podle Willerton (2012, s. 67) utváří vzájemná závislost mezi partnery, která se projevuje zejména společným prožíváním myšlenek a pocitů obou partnerů. Smith a Mackie (in Willerton, 2012, s. 67) specifikovali z vyzorovaných projevů tři hlavní aspekty vzájemné závislosti partnerských dvojic:

- „*Vzájemná závislost v prožívání*: vzájemné ovlivňování pocitů a prožívání jako takového. Má-li partner nějaké problémy, je pravděpodobné, že se to dotkne i vašeho

prožívání. Partneři si tak spolu užívají pozitiva a společně překonávají negativní stránky života.

- *Vzájemná závislost v chování*: jeden ovlivňuje jednání a plány druhého a obráceně. Partneři spolu tráví spoustu času a podnikají spolu mnoho aktivit.
- *Vzájemná závislost v myšlení*: úhel pohledu na vztah; tato vzájemná závislost nastává ve chvíli, kdy začne uvažovat v rovině „my“.“ (Willerton, 2012, s. 67)

Mezi partnery se projevuje také rostoucí sexuální touha, která bývá ovlivněna hladinou pohlavních hormonů v krvi. Nakonečný (2011, s. 411 – 412) uvádí, že sexuální aktivita je návyková, ale zároveň je jakýmsi výsledkem sexuálních zkušeností, přičemž se při ní projevuje řada faktorů, jako je socio-ekonomický status, hormony, anatomie, věk, příslušnost k rase a kultuře, osobnost daného jedince, dostupnost sexuálního uspokojení, náboženské postoje, úroveň vzdělání či návyky.

Nakonečný (2011, s. 412) však podotýká, že sexuální přitažlivost mužů a žen se liší v proměnách času i kulturu od kultury, stejně jako jsou odlišné způsoby sexuální apetence s odlišným sexuálním chováním.

„První sexuální zkušenosti významně determinují preference sexuálního objektu a sexuálních technik a mohou vést k osudovým fixacím na deviace v sexuálním zaměření i v sexuálních praktikách, v nichž se mohou objevovat mírné, nepatologické sklony k sadismu, masochismu a fetišismu, které mohou tvořit složky sexuálního vzrušení a chování.“ (Nakonečný, 2011, s. 413)

V souvislosti s identifikací dítěte s rodiči se pak navíc utváří i osobní morálka daného jedince. Maříková, Petrusek a Vodáková (1996, s. 570 – 571) podotýkají, že právě základy osobní morálky pomáhají řešit problém takzvaného Oidipova komplexu, jenž je demonstrací erotického vztahu dítěte k rodiči opačného pohlaví a jeho žárlivého vztahu k rodiči stejného pohlaví. Tento komplex spojený s libidem vzniká mezi čtvrtým a pátým rokem života dítěte, v takzvané falické fázi.

Zatímco v orální fázi Freud podle Maříkové, Petruska a Vodákové (1996, s. 570 – 571) charakterizoval vývoj dítěte jako jedince v etapě, u něhož se utváří základy důvěry či nedůvěry ke světu a vše je závislé na kontaktu dítěte s matkou, právě anální fáze je určující pro utváření postojů k braní a dávání, pečlivosti, čistotě a sebeovládání.

Nykl (2000, s. 149 – 152) popisuje související kontakt dítěte s rodiči jako velmi důležitý a zároveň vztah mezi nimi jako pro dítě něco nového, co je třeba prozkoumat. Dítě pocítuje potřebu rozlišit svůj vztah k otci, který pro něj byl dosud nedílnou součástí jeho matky. Vztah k jednomu z rodičů si dítě nárokuje bouřlivě, druhý rodič si své místo musí doslova vybojovat a v rodině nastávají nepředvídatelné změny. Z hlediska identifikace je přitom velmi pravděpodobné, že bude dítě inklinovat k rodiči opačného pohlaví.

V pozadí všech těchto prožitků a psychických procesů nejsou podle Nykla (2000, s. 149 – 152) sexuální myšlenky ani erotický podtext, ale vztah, který bude pro sexuální vývoj jedince důležitý do budoucna. V této euforii si dítě velmi přímočaře osvojuje vztah k rodiči opačného pohlaví, v žádném případě však není zanedbáván vztah k rodiči opačného pohlaví. To se může objevit pouze v případech nepříznivých sociálních podmínek. Jde zároveň o stěžejní období vytváření vztahových hodnot: pokud bude v tomto období problematický vztah mezi rodiči, bude problematické i osamostatnění dítěte, a to z důvodu, že se identifikuje s rodičem, jehož pozice se mu ve vztahu zdála výhodnější či důležitější. V tomto období je možné hledat také kořeny geneticky nepodmíněné homosexuality, kterou může způsobit vazba na matku, s níž žije dítě samo.

Nykl (2000, s. 149 – 152) dále upozorňuje, že jsou-li vztahy v rodině zdravé, empatické a plné porozumění, i dítě potom vnímá vztah svých rodičů jako svébytný – rodiče udržují vztah, ale jsou tady především jeden pro druhého. Vztah rodičů nesmí dítě nijak ohrožovat a intimnosti musí dítě vnímat jako důkaz lásky, z níž není vylučováno.

Novák (2007, s. 61) podotýká, že oidipovské komplexy se mohou u dítěte projevat ještě mnohem dříve, a to klidně i kolem jednoho roku jeho věku. Vysvětluje, že už v tomto věku je zcela běžné, že dítě touží rodiče druhého pohlaví vlastnit, mít ho jen pro sebe a druhého rodiče opačného pohlaví, kterého vnímá jako konkurenci, se touží zbavit, byť ne s cíleným, racionálním a uvědomělým postupem.

V souvislosti s Oidipovským komplexem se podle Nováka (2007, s. 61 – 62) navíc častěji hovoří v souvislosti s chlapci, o dívkách se v tomto směru hovoří málokdy. Pokud se však u dívky projeví až přehnaná láska k otci a žárlivost k matce, pak se jedná o takzvaný Elektrín komplex. Odborník však podotýká, že je možné tyto problémy řešit, přitom nijak zvlášť složitě.

„Vztahy v rodině by se neměly omezit jen na vazbu matky a syna. Syn by měl vidět, že mužem číslo jedna je pro matku jeho otec. Dcera by měla vnímat obdobně u otce výsostné

postavení její matky. Pak se bez větších problémů ztotožňujeme s rodičem stejného pohlaví a prvky, upomínajícími na rodiče stejného pohlaví, nacházíme až v sexuálním objektu v dospělosti.“ (Novák, 2007, s. 62)

Novák (2007, s. 62) však také varuje před nebezpečím v podobě nepřekonání tohoto komplexu, což může být původem mnoha neurotických rysů, úzkostí nebo sexuálních úchylek. Upozorňuje přitom, že bývá mnohem obtížnější odpoutání syna od matky než naopak, což má později za následek menší psychickou odolnost mužského pohlaví.

„Muž se zvýšenou fixací na matku si obvykle volí ženy starší než je on sám, mnohdy mateřského typu. Problém spočívá v tom, že nikdo nic nemá mít za definitivní. I zmínění chlapci mohou v manželství jednoho dne dospět. Manželka je pak mnohdy přestává přitahovat právě vlastnostmi, které se jim kdysi líbily.“ (Novák, 2007, s. 62)

U současného muže se fixace podle Nováka (2007, s. 62 – 63) projevuje obvykle tak, že žije s matkou i v době, kdy už se dávno očekává jeho osamostatnění. Bývají to velmi úspěšní muži, na povrchu vyrovnaní, ovšem s velkým citovým připoutáním ke své matce.

Novák (2007, s. 63) však jako protipól Freudovy sexuální teorie spočívající v sexuální rivalitě otce a syna uvádí teorii Ericha Fromma, podle něhož je Oidipovský komplex následek touhy syna osvobodit se z područí otcovy vůle a pozice alfa samce. Otec, který cítí dětskou nutnost bojovat o lásku matky, je ve své rivalitě tímto chováním utvrzován a stává se sokem mnohdy i vlastního syna.

Kast (2004, s. 11 – 13) jako doplnění těchto teorií dodává Jungovo zkoumání takzvaných mateřských a otcovských komplexů, které v raném dětství dítěti dávají pocity jistoty, ale později by mohly být spíše na škodu. Nejpozději v pubertě a těsně po ní by totiž mělo postupně u jedinců docházet k mizení idealizace rodičovských rolí a tím k potřebnému odloučení od rodičů v rámci dospívání a utváření vlastního budoucího života.

„Komplexy přitom hrají roli, kterou bychom neměli podceňovat, neboť každý kompletovaný vliv určité kroky k odloučení dovoluje a jiné zapovídá. Jestliže byl odchod vlastně vždy zakázaný, nebo nikdy nebylo dovoleno myslet jinak, než jak myslí např. otec, pak jsou tyto speciální aspekty komplexů zřetelně prožívány a mladiství musí proti nim usilovně pracovat, nebo musí odloučení vzdát.“ (Kast, 2004, s. 12)

Někdy je i přesto odpoutání podle Kast (2004, s. 12) úspěšné, a to i přes komplexové vlivy a stává se tak kompromisem mezi tím, co chce sám jedinec a co jeho okolí. Dotyčný však musí najít vhodnou cestu mezi tím, co vyhovuje jemu a nakolik bude solidární se svými rodiči,

kteřé stále potřebuje. U rodičů však někdy tato skutečnost probouzí pocity závidi z toho, že jejich potomek prožívá to, co oni sami nikdy nemohli.

Mezilidské vztahy jsou však podle Nakonečného (2004, s. 261) z psychologického hlediska nejdůležitějším aspektem lidského života a právě vztah dítěte s jeho rodiči jsou pro jeho budoucí formování zcela zásadní.

Sociální vazby jsou přitom podle Nakonečného (1998, s. 217 – 219) stěžejní zejména v období raného dětství, kdy je dítě plně závislé na svém okolí, tedy na své matce a později na celé své rodině, v níž žije a již je ovlivňováno. Dítě v tomto období nutně potřebuje jistotu, která kopíruje jeho vztah s matkou, přičemž míra naplnění této potřeby či naopak její deprivace rozhodujícím způsobem ovlivňuje formování takzvané bazální osobnosti s nepříjemnými následky:

- Bylo – li dítě od matky násilně odtrženo v prvních hodinách od porodu, bývá jejich vzájemný vztah narušen a vývoj dítěte bývá krizový; kvůli těmto následkům byla v nemocnicích zavedena takzvaná metoda roaming-in, tedy neustálý kontakt matky s dítětem po porodu. Mnohem výrazněji se však projevovala zejména emoční deprivace s poruchami psychického vývoje, kterým se dá předcházet právě těsnějším kontaktem dítěte a matky.
- Experimenty „tvrdé“ a „měkké“ matky na opičích matkách, kdy u „měkké“ matky měli potomci dostatek citových vjemů a byla tak dostatečně redukována jejich úzkost spolu s posilováním pocitu jistoty, zatímco „tvrdé“ matky sloužily pouze ke kojení a ne k dalším citovým projevům.

A ačkoli rané emoční zkušenosti získává dítě zejména díky svému vztahu k matce, upozorňuje Nakonečný (1998, s. 219) na nepopiratelný fakt kompletní rodinné výchovy, jenž je činitelem primární socializace. Stejně nepopiratelný je podle Nakonečného v pozdější fázi také vliv otce a jeho vztah k dítěti, stejně jako již zmiňovaný vzájemný vztah obou rodičů. Ten se stává nejdříve nevědomým, později však citelně napodobovaným vzorem v sociálních vztazích daného jedince.

Později se na formování lidské psychiky podílejí podle Nakonečného (2004, s. 261) také vztahy mezi milenci, přáteli či manželi, jelikož nejdůležitějšími oblastmi lidského života jsou jednoznačně láska, práce a zábava, kde se tyto vztahy a jejich funkčnost neustále projevují.

V rámci utváření a udržování mezilidských vztahů se podle Nakonečného (2004, s. 261 – 262) v pozadí utváří takzvané sociální motivy, jakými jsou například potřeby spolupráce či sexu, a z toho vyplývající sociální percepce, tedy to, jak vnímá jedinec druhého jedince v rámci jejich vzájemného vztahu. Jedná se zejména o vnímání v oblasti jeho chování a vzhledu, stejně jako pocitů, které v daném jedinci druhá osoba vyvolává. Projevují se zde taky takzvané sociální zkušenosti, tedy to, že si daného jedince můžeme zařadit na základě fyzické a psychologické podobnosti, kterou jsme již v minulosti získali. Nakonečný tyto schopnosti nazývá kategorizací vnímaných objektů.

3 NETRADIČNÍ VĚKOVÝ ROZDÍL A SPOLEČNOST

Jak již bylo uvedeno, častější formou výrazně věkově odlišného partnerského svazku, který se v současné společnosti vyskytuje, je partnerství mladé ženy a výrazně staršího muže. Také proto se zejména tento typ partnerství s výrazným věkovým rozdílem potýká s celou řadou mýtů.

Matějková (2009, s. 58) uvádí, že mezi nejčastější patří ty, že si partnerka našla staršího partnera pouze kvůli financím nebo si jím nahrazuje otce. Naopak starší partneři se setkávají s hodnocením, že si mladší partnerku našli ze strachu ze stárnutí či pro sexuální potěšení.

Novák (2007, s. 118 – 119) uvádí, že právě kvůli rozporuplným reakcím společnosti a okolí věkově rozdílných partnerů lze velmi dobře na problémy netradičního věkového rozdílu aplikovat asertivní lidská práva:

- Právo nést zodpovědnost za své chování a mít právo je sami posuzovat;
- Právo neospravedlňovat se okolí – omluvami, ani výmluvami;
- Právo chybovat i s možnými následky;
- Právo neznat perspektivy tohoto vztahu či společného soužití;
- Právo změnit na věkový rozdíl názor;
- Právo posoudit vlastní zodpovědnost za problémy druhých;
- To, že někomu věkový rozdíl vadí, je jeho problém;
- Právo nebýt závislý na souhlasu druhých;
- Právo rozhodovat se nelogicky;
- Právo druhému říci, že mu dotyčný nerozumí;
- Právo říci, že dotyčného něco nezajímá.

Novák (2007, s. 117) dále podotýká, že věkový rozdíl sám o sobě ovlivní nejen budoucnost vztahu, ale samotnou volbu partnera, nikdy není jeho pojistkou ani kontraindikací. Upozorňuje, že pokud se partnerství potýká s problémy, výrazný věkový rozdíl je může posílit a toto riziko se do budoucna zvyšuje. Konstatuje však, že jde zároveň o mimořádné vztahy a stejně jako tyto, tak i partnerství, sezdaná či nesezdaná, v nichž jsou si partneři věkově blízko,

jsou hazardem, ovšem s šancí na úspěch vyšší, než je hra v ruletě. Partnerství s velkým věkovým rozdílem má však podle Nováka větší výhodu v tom, že se u něj dají tyto problémy předem předpokládat, respektive takový vztah sám o sobě na ně upozorňuje a je tak možné se na ně připravit.

3.1 Teorie výběru partnerů

Motivy výběru životního partnera bývají různé, a jak uvádí Plaňava (2000, s. 176 – 177), může být tato motivace vědomá či nevědomá, stejně jako kontinuálně člověk zohledňuje sociálně-kulturní proměnné a psychologické ukazatele, přičemž psychologické zase dávají všanc rozhodování mezi spíše racionální nebo emocionální stránkou uvažování a osobnosti. Stejně jako nadále zůstává otázkou, zda se spíše hledají povahy podobné či protikladné.

Plaňava (2000, s. 177) však připomíná Freudovu psychoanalýzu, z níž vyšly dva modely výběru budoucího životního partnera:

1. volba, kterou Freud nazýval jako anaklytickou, a v níž dotyčný hledá osobu, kterou by nahradil svou matku.
2. volba je taková, že daný jedinec hledá člověka, ve kterém by miloval sám sebe, jedná se tedy o volbu narcistní. Tato volba má ještě navíc čtyři varianty, a sice že dotyčný hledá někoho, kdo je stejný jako on, kdo je stejný, jaký byl on v minulosti, je takový, jaký by sám chtěl být a poslední variantou je to, že ve druhém našel určitou část sebe samého, kterou nyní může milovat.

Richter (in Plaňava, 2000, s. 177 – 178) následně vyšel z Freudových teorií a sestavil typologii očekávání od partnera, která se projevuje na základě zážitků jedinců z dětství, obvykle však deficitních až traumatizujících:

1. „Partner má být náhražkou významné osoby z období dětství (rodiče nebo i sourozence) a umožňovat nápravu traumatizujících zkušeností, které subjekt učinil s dotyčnou osobou.
2. Jestliže subjekt ustrnul na narcistní fázi svého vývoje a navíc má paranoidní sklony, vyhledává partnera, který by byl co nejpřesnější kopií jeho samotného a bude se co nejvíce blížit představě, kterou si narcistní jedinec utvořil sám o sobě.

3. Partner má představovat ideál, kterého by subjekt rád dosáhl, ale z nějakého důvodu se to nedaří.
4. Partner má reprezentovat negativní ideál, má tedy být opakem sebeobrazu, a tudíž umožňovat realizace zakázaných a potlačených přání, za což je možné následně partnera trestat, případně litovat a sám se tak cítit lepším.
5. Partner má být spojencem proti potenciálním nebezpečím, jimiž svět a lidé (ve skutečnosti nebo jen ve fantazii) subjekt ohrožují.“ (Plaňava, 2000, s. 177 – 178)

Plaňava (2000, s. 178) navíc dodává, že psychoanalytické a neopsychoanalytické koncepce výběru partnerů pomohly v mnoha případech osvětlit volby partnerů, jež vedly k dysfunkčním vztahům, a to zejména s poukazem na traumatizující zkušenosti jedinců z dětství a z období dospívání.

Sociologické a sociálně-psychologické přístupy přitom podle Plaňavy (2000, s. 179) předpokládají, že je daný jedinec motivován spíše vědomě než nevědomě a zaměřují se na vliv sociálních proměnných. Je tedy velmi pravděpodobné, že se v rámci těchto přístupů seznamují jedinci ze stejného sociálního prostředí, se stejným vzděláním a blízkou hodnotovou orientací.

Pekařová (2006, s. 182) navíc dodává, že každé dítě si bude se svým životním partnerem rozebírat své pocity, které si přinese z dětství. V rámci nich bude hodnotit chování svých rodičů a hledat v něm chyby, přičemž je podle autorky vzácné najít dospělého jedince, který hodnotí své zkušenosti z dětství pouze v pozitivním duchu.

3.2 Manželství s velkým věkovým rozdílem a rozvodovost

Mnoho lidí, kteří žijí ve svazku s partnerem, který od něj není příliš věkově vzdálen, se často domnívá, že pokud partneři s velkým věkovým rozdílem uzavřou manželství, musí zákonitě dospět k rozvodovému řízení. Novák (2007, s. 15) však podotýká, že v soudních statistikách velký věkový rozdíl zachycen vůbec nebývá. Jako nejčastější příčiny rozvodovosti se objevují rozdílné povahy a s tím související odlišné názory, nezájem některého s partnerů o rodinu či nevěra některého z manželů. Nevylučuje však, že právě v rozdílných názorech může velký věkový rozdíl svou roli sehrát a nelze ani vyloučit teorii, že spolu s věkem roste závažnost rozdílných názorů. Za posledních více než deset let totiž dvojnásobně vzrostl počet rozvodů manželů, kteří byli sezdáni více než pětadvacet let.

S rozvodovostí však podle Nováka (2007, s. 15-16) souvisejí dva styly chování, které naopak po rozpadu dlouholetého partnerství k velkému věkovému rozdílu vedou:

- **Parazitní singles:** jde obvykle o jedince, kteří se dlouhodobým vztahům vyhýbají a posléze už nemohou najít partnera mezi svými vrstevníky, proto musejí hledat mezi výrazně mladšími, a to i zcela běžně za cenu toho, že rozbijí do té doby jiný fungující vztah, aby mohli sami uspokojit své potřeby a uzavřít manželství;
- **Syndrom matky Bridget Jonesové:** Novák takto hovoří o ženách, které ve věku kolem padesáti let chytily druhou mízu a jelikož jsou rozvedené, chtějí si užít s mladším partnerem.

Plaňava (2000, s. 193 – 194) však podotýká, že každá čtvrtá až šestá dvojice dospěje k rozvodu již během prvního desetiletí společného soužití. Každá dvojice je totiž schopná jiným způsobem zvládat přicházející krize a nastalé potíže. Věkový rozdíl mezi manželi, který je větší než patnáct let, přitom uvádí jako jedno z rizik společného soužití. Pro případné budoucí potíže v manželství jsou podle Plaňavy zvýšeně rizikové také následující faktory:

- „Prostředí původních rodin partnerů se od sebe významně liší co do úrovně vzdělání, životního stylu, socio-ekonomického statusu a náboženské víry.
- V rodičovských rodinách partnerů jsou neslučitelné modely rodových rolí; například jeden pochází z rodiny s tradičně patriarchálním nebo matriarchálním rozdělením rolí, kdežto druhý z egalitářské dvoukariérové rodiny s výraznými profesními aspiracemi obou rodičů.
- Manželství rodičů je snoubenci percipováno jako nestabilní, nevydařené.
- Jeden či oba považují své dětství a/nebo dospívání za mimořádně strastiplné a nešťastné období.
- U jednoho, případně u obou přetrvávají dlouhodobě konfliktní až nepřátelské vztahy s jedním z rodičů.
- Jeden či druhý je výrazně emočně závislý na jednom z rodičů.
- Rozhodujícím motivem k uzavření manželství je přání co nejrychleji odejít z rodičovského domova.
- Určujícím motivem sňatku je nechtěná gravidita.

- Jeden či oba usilují vstoupit do manželství bezprostředně po nějakém velkém životním zklamání, zejména po „milostné havárii“.
- Svatba se má konat bez přítomnosti rodičů a navzdory jejich přetrvávajícímu odporu.
- Rozhodnutí vzít se nastalo po známosti, která trvala méně než půl roku.
- V den svatby je ženichovi méně než 20 let a/nebo nevěstě méně než 18 let.
- Jeden nebo druhý uzavírají první sňatek ve věku od 35 let výše.
- U jednoho či obou se projevují abnormní až psychopatické rysy osobnosti (paranoidita, nezdrženlivá agresivita, drogová závislost, sklon k parazitnímu stylu života a další).“ (Plaňava, 2000, s. 194 – 195)

3.3 Dysfunkční rodina jako faktor ohrožující vývoj dítěte

Velký věkový rozdíl mezi partnery hodnotí většinová populace jako společenský problém, v odborných kruzích se však v souvislosti s výchovou či vývojem dětí tento netradiční jev příliš nezmiňuje.

Novák (2007, s. 119) na téma dětí partnerů s netradičním věkovým rozdílem pouze uvádí, že ačkoli tito lidé v počátku vztahu svorně podotýkají, že i kdyby spolu měli potomka vychovávat pouze rok či dva, stojí jim tyto společné chvílky za to, později bývají nešťastní, protože jakmile o staršího partnera přijdou ať už z důvodu nemoci či úmrtí, bývají velmi nešťastní.

Další odborníci se však výlučně vztahy s velkým věkovým rozdílem a jejich vlivem na vývoj dítěte zcela nezabývají. Diskutovanými tématy bývají vztahy, v nichž jsou oba rodiče velmi mladí nebo naopak velmi staří, ale případy, kdy jsou v rodičovské roli zastoupeny obě generace, již rozebírány nejsou. Na řadu tak přicházejí buď Freudovy teorie, že je dítě ovlivněno rodičem opačného pohlaví a nutně si tedy hledá staršího partnera, který mu rodiče nahradí, nebo že je pro dítě stěžejní to, že má domov, kde mu nechybí láska a vzniklé problémy mohou být úplně stejné, jako v kterékoliv jiné rodině, kde jsou rodiče ze stejné věkové generace.

Například Matějček (1994, s. 9 – 12) podotýká, že domov je jednoznačně místo, kde jsou lidé, které známe a kteří jsou nám blízcí, kteří se k nám chovají bez přetvářky, předsudků a stejně tak nás přijímají. Domov je navíc podle Matějčka také místo, kde se utváří síť vztahů, do níž je dítě zapojeno a má v ní své přirozené místo, cítí se zde bezpečně.

Domov je tvořen lidmi, kteří v něm žijí, tedy rodinou. Stále častěji se však pracovníci pomáhajících profesí setkávají s rodinami, u nichž se vyskytují problémy v některé z oblastí běžného fungování – v oblasti financí, bydlení, partnerských vztahů či výchovy, což se zákonitě promítá do dalších sfér.

Takovéto rodiny bývají nazývány podle Matouška a Pazlarové (2010, s. 18) rodinami se zvláštními potřebami. Jejich špatné fungování může nepříznivě ovlivnit vývoj dítěte, a to z hlediska jeho zanedbávání či ubližování. U takových dětí se pak může rozvinout takzvaný deprivanční syndrom, který bývá známkou toho, že u dítěte nebyly naplněny některé nebo všechny jeho základní potřeby.

Matoušek a Pazlarová (2010, s. 49) uvádějí následující znaky jako jedny z rysů, které mohou být charakteristické pro špatně fungující rodiny, které mohou mít negativní vliv na vývoj dítěte:

- Provoz domácnosti nemá žádný režim
- Rodiče nemají u dětí autoritu
- Stále častější zdravotní obtíže v rodině
- Neschopnost řešit problémy a konflikty
- Rodina postrádá soudržnost
- V rodině se nemluví o pocitech či problémech

V případech, kde jsou výše uvedené znaky pozorovatelné, je nutná včasná intervence k posílení kompetencí rodiny. Matoušek a Pazlarová (2010, s. 49 – 50) je definovali takto:

- Je nanejvýš vhodné osvojit pravidla demokratického vedení domácnosti, utvářet v členech domácnosti návyky na dodržování pravidel a povinností, zavést pravidelná společná sezení v rámci rodiny;
- Je třeba podporovat rodinou soudržnost, učít rodiče hrát si s dětmi a trávit s nimi volný čas tak, aby měli členové rodiny prostor pro vytváření společných zážitků;
- Naučit členy domácnosti úspěšně a konstruktivně řešit problémy a konflikty;
- Naučit členy rodiny vzájemně komunikovat a vyjadřovat přitom své pocity.

Je-li však dítě ve své rodině příliš traumatizováno, přicházela by podle Matouška a Pazlarové (2010, s. 50 – 51) na řadu ideálně volba takzvaného terapeutického rodičovství, tedy pěstounského rodičovství, jehož aktéři projdou výcvikem ve specifických strategiích. Terapeutické rodičovství pomůže dítěti překonat traumatizující zážitek z původní rodiny, v níž nebyli vlastní rodiče dostatečně dobří. Díky této formě rodičovství mohou děti získat vhodné vzorce chování a norem, zjistí, co je správné a co naopak není. Terapeutické rodičovství tak zaceluje mezery ve vývoji dítěte, které mu způsobila jeho původní, vlastní rodina.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE VÝZKUMU

V návaznosti na teoretickou část autorka diplomové práce uskutečnila předvýzkum mezi respondenty od pětadvaceti let a následný výzkum zaměřila na respondenty ve věku od 45 do 55 let. Hlavní výzkum přináší reálný pohled vybrané věkové kategorie respondentů jako nejzajímavější skupiny reprezentantů společnosti v daném vztahu k partnerským vztahům s velkým věkovým rozdílem, znázorňuje míru tolerance respondentů k těmto vztahům, stejně jako mapuje jejich názory na perspektivnost těchto vztahů.

4.1 Výzkumné problémy

Cílem výzkumu bylo zjistit, **nakolik je současná společnost tolerantní k partnerstvím s velkým věkovým rozdílem a jak takové vztahy vnímá**. Výzkum se rovněž zabývá dalšími dílčími výzkumnými otázkami:

1. Jak respondenti vnímají aktéry takových vztahů?
2. Mají respondenti osobní zkušenosti s takovým typem partnerství?
3. Je takové partnerství podle respondentů plnohodnotné?
4. Jaký věkový rozdíl je společností vnímán jako výrazný?
5. Má takové partnerství podle respondentů vliv na vývoj a hodnoty dítěte?

4.2 Stanovení věcných hypotéz a proměnných

1. **Jaká je míra tolerance respondentů k partnerským vztahům s velkým věkovým rozdílem?**

H1a Předpokládáme, že míra tolerance k partnerským vztahům s velkým věkovým rozdílem bude ve vztahu k pohlaví respondentů rozdílná.

Pohlaví – nezávisle proměnná

Míra tolerance – závisle proměnná

H1b Předpokládáme, že míra tolerance k partnerským vztahům s velkým věkovým rozdílem bude ve vztahu ke vzdělání respondentů rozdílná.

Vzdělání – nezávisle proměnná

Míra tolerance – závisle proměnná

2. Do jaké míry je vývoj dětí partnerů s velkým věkovým rozdílem vnímán respondenty jako negativní?

H2a Předpokládáme, že vývoj dětí partnerů s velkým věkovým rozdílem je jako negativní vnímán respondenty ve vztahu ke vzdělání rozdílně.

Vzdělání – nezávisle proměnná

Negativní vnímání vývoje – závisle proměnná

4.3 Pojetí a metody výzkumu

Pro realizaci výzkumu autorka zvolila kvantitativní metodu, a to formou dotazníku. Jak podotýká Gavora (2000, s. 99), dotazník pomáhá tazatelům získávat velké množství informací za relativně malou časovou investici.

Jednotlivé položky dotazníku byly pečlivě zvažovány a formulovány tak, aby byly respondentům dostatečně srozumitelné. Postoje a názory, které respondenti zaujímají k partnerstvím s velkým věkovým rozdílem, měli možnost vyjádřit na Likertových škálách.

Jak uvádí Gavora (2000, s. 92), právě Likertovy škály slouží k měření postojů či názorů respondentů, přičemž respondent vyjadřuje míru svého souhlasu či nesouhlasu s daným výrokiem na stupnici, která je u všech výroků neměnná.

Dotazník, který byl sestaven z vlastních otázek, byl respondenty vyplňován anonymně.

První část dotazníku hlavního výzkumu obsahoval otázky týkající se velkého věkového rozdílu v partnerství všeobecně (otázky 1 a 2), snažil se zmapovat zkušenosti respondentů s takovými vztahy a získat jejich názor na případné netradiční partnerství u jejich dětí s perspektivou do budoucna (otázky 3 až 5). V další části se nacházely otázky zaměřené na postoj respondentů ke vztahům s velkým věkovým rozdílem z hlediska názorů na citovost takových vztahů a vývoj a rozvoj morálních hodnot dětí vzešlých z takových vztahů (otázky 6 až 8). Ve třetí části dotazník zkoumal všeobecné postoje ke vztahům s velkým věkovým rozdílem, předsudky, mýty či předem dané a všeobecně známé teorie s nimi spojené (otázky 9 až 15). Čtvrtá část dotazníku zkoumala postoje respondentů z hlediska tolerance k takovým partnerstvím (otázky 16 a 17). Dotazník byl zakončen otázkami zjišťujícími demografické údaje (otázky 18 a 19).

4.4 Výzkumný vzorek

Kvantitativního výzkumu, který byl realizován v měsících leden a únor 2013, se zúčastnilo celkem 160 respondentů z Kroměřížska. Dotazovanou skupinou, která vzešla z předem vyhodnoceného předvýzkumu, byli muži a ženy ve věku 45 až 55 let. Tato skupina respondentů byla po vyhodnocení odpovědí v rámci předvýzkumu a po dohodě autorky se školitelem vyhodnocena jako ideální reprezentativní vzorek přinášející zajímavé názory a postoje ke vztahům s netradičním věkovým rozdílem pro hlavní výzkum.

Nakonečný (2011, s. 685) navíc toto věkové období označuje jako kritické období dospělosti, se kterým se obě pohlaví vyrovnávají jen velmi těžce. Muži i ženy se snaží dokazovat, že jsou stále ještě mladí, častěji muži pak vyhledávají vztahy s podstatně mladšími ženami, což v případě sezdaných párů směřuje ke krizím a rozvodům.

Hlavního výzkumu se tak zúčastnil výběrový soubor 80 (50%) žen a 80 (50%) mužů uvedené věkové kategorie, přičemž 80 (50%) respondentů dosáhlo středoškolského a 80 (50%) respondentů vysokoškolského vzdělání.

4.5 Zpracování dat

Data získaná pomocí dotazníků byla autorkou diplomové práce uspořádána a vložena do tabulky do programu MS Excel. Ze získaných dat byla vypočítána relativní a absolutní četnost a následně byla data seřazena do přehledných tabulek.

Základní utřídění dat provedla autorka diplomové práce pomocí číselných kódů, které předem přiřadila k získaným datům. Nečíselné údaje byly proměněny na číselné kódy také (například v případě pohlaví – žena: kód 1, muž: kód 2). Kódy byly použity v databázi. Pokud byla odpověď nesprávná nebo nebyla vyplněna, bylo příslušné místo v tabulce vynecháno, při následných výpočtech byl případ s chybějícím údajem vyloučen. Údaje týkající se respondentů byly zapsány do jednoho řádku, sloupce obsahovaly data jednotlivých položek dotazníku. V prvním sloupci tabulky byla zaznamenána čísla respondentů, která byla totožná s čísly zapsanými na dotaznících a v případě potřeby tak bylo možné dotazník kdykoli znovu dohledat a údaje opětovně přezkontrolovat.

Vyhodnocení dat bylo provedeno u všech otázek deskriptivně, předem zvolené otázky byly navíc vyhodnoceny pomocí Testu nezávislosti chí-kvadrát.

4.6 Předvýzkum

V rámci předvýzkumu, který se uskutečnil v průběhu měsíce listopadu 2012, bylo osloveno celkem 50 respondentů od 25 let. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 25 (50%) žen a 25 (50%) mužů. 15 žen a 11 mužů, celkem tedy 26 (52%) respondentů, bylo mladších 45 let, 10 žen a 14 mužů, celkem tedy 24 (48%) respondentů, bylo starších 46 let. Demografické údaje respondentů (otázky číslo 16 až 18) znázorňuje tabulka číslo 1.

Tabulka 1 Demografické údaje a struktura respondentů

STRUKTURA RESPONDENTŮ			
	žena	muž	celkem
věk (v letech)			
25 - 45	15	11	26 (52%)
46 a více	10	14	24 (48%)
celkem	25 (50%)	25 (50%)	50 (100%)
vzdělání			
SŠ	14	12	26 (52%)
VŠ	11	13	24 (48%)
celkem	25 (50%)	25 (50%)	50 (100%)

(zdroj: vlastní předvýzkum realizovaný v listopadu 2012)

Otázka č. 1: Jaký věkový rozdíl mezi partnery již považujete za výrazný?

- do 5 let
- od 6 do 10 let
- od 11 do 15 let
- od 16 do 20 let
- od 21 do 25 let
- od 26 do 30 let
- 31 let a více

Z dat v tabulce 2 je patrné, že z celkového počtu 50 (100%) respondentů 22 (44%) odpovědělo, že za výrazný věkový rozdíl mezi partnery považují rozpětí od 11 do 15 let. Poměrně vysoké počty zaznamenaly také možnosti od 16 do 20 let, které do dotazníku zaznamenalo 12 (24%) respondentů, a varianta od 21 do 25 let, kterou volilo 9 (18%) respondentů. Možnost do 5 let zvolil 1 (2%) respondent, variantu od 6 do 10 let volili 4 (8%)

respondenti. Kategorii od 26 do 30 let nevybral žádný z respondentů, pro variantu 31 let a více a rozhodli 2 (4%) respondenti.

Tabulka 2 Výrazný věkový rozdíl mezi partnery

	do 5*	od 6 do 10*	od 11 do 15*	od 16 do 20*	od 21 do 25*	od 26 do 30*	31 a více*
ženy SŠ do 45 let	0	1	3	2	1	0	0
muži SŠ do 45 let	0	0	1	1	1	0	1
ženy VŠ do 45 let	0	0	3	1	3	0	1
muži VŠ do 45 let	0	1	4	1	1	0	0
celkem	0	2	11	5	6	0	2
ženy SŠ nad 46 let	0	1	4	2	0	0	0
muži SŠ nad 46 let	0	0	4	2	2	0	0
ženy VŠ nad 46 let	1	0	1	0	1	0	0
muži VŠ nad 46 let	0	1	2	3	0	0	0
celkem	1	2	11	7	3	0	0
celkem všichni	1 (2%)	4 (8%)	22 (44%)	12 (24%)	9 (18%)	0	2 (4%)

* v letech

(zdroj: vlastní předvýzkum realizovaný v listopadu 2012)

Při srovnání odpovědí z hlediska věkových kategorií byly odpovědi velmi podobné, stejný a zároveň nejvyšší počet odpovědí také v tohoto hodnocení obdržela varianta s věkovým rozpětím od 11 do 15 let, kterou zvolilo 11 (42%) respondentů mladších 45 let, stejně jako 11 (45%) respondentů starších 46 let.

Otázka č. 3: Jaký maximální věkový rozdíl by pro vás byl v partnerství přijatelný?

- a) do 5 let
- b) od 6 do 10 let
- c) od 11 do 15 let
- d) od 16 do 20 let
- e) od 21 do 25 let
- f) od 26 do 30 let
- g) 31 let a více

Z dat v tabulce 3 je patrné, že zatímco v otázce 1 volili respondenti nejčastěji jako výrazný věkový rozdíl v partnerství rozmezí mezi 11 až 15 lety, sami si takové partnerství představit neumějí. Tento věkový rozdíl je přijatelný pro 15 (30%), 19 (38%) respondentů by umělo žít

ve vztahu s věkovým rozdílem od 6 do 10 let. 8 (16%) respondentů vyhledává partnera pouze s maximálně pětiletým věkovým rozdílem, ale naopak 7 (14%) respondentů si umí představit partnerství s věkovým rozpětím od 16 do 20 let. Partnera staršího či mladšího o 21 až 25 let by volil 1 (2%) respondent, výraznější věkový rozdíl už není přijatelný pro nikoho.

Tabulka 3 Přijatelný věkový rozdíl v partnerství

	do 5*	od 6 do 10*	od 11 do 15*	od 16 do 20*	od 21 do 25*	od 26 do 30*	31 a více*
ženy SŠ do 45 let	2	5	0	0	0	0	0
muži SŠ do 45 let	0	1	1	2	0	0	0
ženy VŠ do 45 let	2	4	2	0	0	0	0
muži VŠ do 45 let	1	3	3	0	0	0	0
celkem	5	13	6	2	0	0	0
ženy SŠ nad 45 let	2	2	3	0	0	0	0
muži SŠ nad 45 let	0	1	3	3	1	0	0
ženy VŠ nad 45 let	0	2	0	1	0	0	0
muži VŠ nad 45 let	1	1	3	1	0	0	0
celkem	3	6	9	5	1	0	0
všichni celkem	8 (16%)	19 (38%)	15 (30%)	7 (14%)	1 (2%)	0	0

* v letech

(zdroj: vlastní předvýzkum realizovaný v listopadu 2012)

Při srovnání z hlediska věkových kategorií byla v kategorii do 45 let nejčastěji volená odpověď od 6 do 10 let, kterou si vybralo 13 (50%) respondentů, zatímco ve starší kategorii tuto odpověď volilo pouze 6 (25%) respondentů. Naopak starší kategorie, tedy od 46 let výše, nejčastěji volila jako nepřijatelnější věkové rozmezí mezi partnery možnost od 11 do 15 let. Tu zvolilo 9 (37,5%) respondentů, z kategorie do 45 let si ji vybralo respondentů 6 (23%). Také ve starší kategorii, konkrétně kategorii muž nad 46 let se středoškolským vzděláním, byla jediná odpověď, že je pro tohoto respondenta přijatelné partnerství s věkovým rozdílem 21 až 25 let.

Otázka č. 2: Jaký druh partnerství je pro vás přijatelnější?

- Starší muž a mladší žena
- Starší žena a mladší muž

Z dat v tabulce číslo 4 je patrné, že drtivá většina respondentů stále více toleruje partnerství, ve kterém je starší partner než partnerka. Zatímco starší partner je přijatelný pro 48 (96%) respondentů, starší partnerku by tolerovali 2 (4%) respondenti. Vyhodnocení z hlediska pohlaví v tomto výzkumu ukázalo, že partnerství, ve kterém by byla starší žena, by bylo

tolerováno pouze muži – 2 (8%) respondenti z celkových 25 (100%) mužských respondentů, přičemž oba tyto respondenti byli mladší 45 let.

Tabulka 4 Přijatelné partnerství

	STARŠÍ MUŽ	STARŠÍ ŽENA
ženy SŠ do 45 let	7	0
muži SŠ do 45 let	3	1
ženy VŠ do 45 let	8	0
muži VŠ do 45 let	6	1
celkem	24	2
ženy SŠ nad 46 let	7	0
muži SŠ nad 46 let	8	0
ženy VŠ nad 46 let	3	0
muži VŠ nad 46 let	6	0
celkem	24	0
celkem všichni	48 (96%)	2 (4%)

(zdroj: vlastní předvýzkum realizovaný v listopadu 2012)

Otázka č. 4: Máte za sebou osobní zkušenost v podobě partnerského vztahu s výrazně věkově rozdílným partnerem?

- a) Ano
- b) Ne

Z dat uvedených v tabulce číslo 5 je patrné, že více než čtvrtina respondentů, která se zúčastnila tohoto dotazníkového šetření, má osobní zkušenost s partnerstvím s netradičním věkovým rozdílem. Kladně odpovědělo 14 (28%) respondentů, bez zkušenosti s takovýmto typem vztahu je 36 (72%).

Tabulka 5 Zkušenost respondentů

	ANO	NE
ženy SŠ do 45 let	2	5
muži SŠ do 45 let	2	2
ženy VŠ do 45 let	2	6
muži VŠ do 45 let	1	6
celkem	7	19
ženy SŠ nad 46 let	2	5
muži SŠ nad 46 let	3	5
ženy VŠ nad 46 let	1	2
muži VŠ nad 46 let	1	5
celkem	7	17
celkem všichni	14 (28%)	36 (72%)

(zdroj: vlastní předvýzkum realizovaný v listopadu 2012)

Vyhodnocení z hlediska věkových kategorií ukázalo, že zástupci obou věkových kategorií mají v této oblasti srovnatelné zkušenosti. Ve věkové kategorii do 45 let má tuto zkušenost 7 (26,9%) respondentů, ve věkové kategorii nad 46 let je to také 7 (29,2%) respondentů.

Vyhodnocení z hlediska vzdělání pak ukázalo, že zkušenost s takovým typem partnerství má více středoškoláků. Kladně odpovědělo 9 (34,6%) respondentů se středoškolským vzděláním, s vysokoškolským vzděláním odpovědělo kladně 5 (20,8%) respondentů.

Otázka č. 5: Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ANO, můžete říci, zda pro vás byla tato zkušenost obohacující a přínosná či nikoli?

- a) Ano, byla
- b) Ne, nebyla
- c) neliší se od ostatních partnerských vztahů

Velmi překvapující bylo vyhodnocení otázky číslo 5, na níž odpovídali pouze respondenti, kteří mají zkušenosti s partnerstvím s velkým věkovým rozdílem. Ani jeden z dotazovaných na položenou otázku nevedl, že by pro něj zkušenost v podobě takového vztahu nebyla přínosná či obohacující. Z dat v tabulce číslo 6 je patrné, že 11 (78,6%) respondentů uvedlo, že pro ně byl tento vztah cennou a obohacující zkušeností, zbylí 3 (21,4%) respondenti uvedli, že se tento partnerský vztah nelišil od jiných. Tito tři respondenti přitom spadali do věkové kategorie respondentů starších 46 let.

Tabulka 6 Zhodnocení partnerského vztahu

	ANO	NE	NELIŠÍ SE
ženy SŠ do 45 let	2	0	0
muži SŠ do 45 let	2	0	0
ženy VŠ do 45 let	2	0	0
muži VŠ do 45 let	1	0	0
celkem	7	0	0
ženy SŠ nad 46 let	1	0	1
muži SŠ nad 46 let	2	0	1
ženy VŠ nad 46 let	1	0	0
muži VŠ nad 46 let	0	0	1
celkem	4	0	3
celkem všichni	11 (78,6%)	0	3 (21,4%)

(zdroj: vlastní předvýzkum realizovaný v listopadu 2012)

Otázka č. 6: Je pro vás přijatelné, aby si váš syn či dcera našli výrazně staršího životního partnera či partnerku?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Neumím v tuto chvíli odpovědět

Vyhodnocení otázky číslo 6 ukázalo na velmi rozmanitý náhled respondentů na vztahy s velkým věkovým rozdílem. Z dat v tabulce číslo 7 je patrné, že žádnou z nabízených odpovědí respondenti jednoznačně nepreferovali. 17 (34%) respondentů, tedy přibližně jedna třetina, je ochotných akceptovat či přijmout fakt, že by si jejich potomek jednou přivedl výrazně staršího životního partnera. Naopak pro 12 (24%), tedy čtvrtinu respondentů, není tato situace přijatelná. 21 (42%) respondentů na tuto otázku uvedlo, že v tuto chvíli neumí odpovědět.

Tabulka 7 Děti a partnerství s velkým věkovým rozdílem

	ANO	NE	NEUMÍM ODPOVĚDĚT
ženy SŠ do 45 let	0	3	4
muži SŠ do 45 let	3	1	0
ženy VŠ do 45 let	3	0	5
muži VŠ do 45 let	0	1	6
celkem	6	5	15
ženy SŠ nad 46 let	2	5	0
muži SŠ nad 46 let	6	2	0
ženy VŠ nad 46 let	1	0	2
muži VŠ nad 46 let	2	0	4
celkem	11	7	6
celkem všichni	17 (34%)	12 (24%)	21 (42%)

(zdroj: vlastní předvýzkum realizovaný v listopadu 2012)

Otázka č. 7: Domníváte se, že partnerství s velkým věkovým rozdílem může být plnohodnotné? (vhodné pro založení rodiny, apod.)

- a) Ano
- b) Ne
- c) Neumím posoudit

Z dat v tabulce číslo 8 je patrné, že více než polovina respondentů považuje partnerství s velkým věkovým rozdílem za plnohodnotný vztah. Tuto variantu zvolilo 28 (56%) respondentů, naopak 9 (18%) respondentů se domnívá, že takové partnerství plnohodnotné být nemůže. 13 (26%) respondentů uvedlo, že neumí perspektivu či fungování takového partnerství posoudit.

Tabulka 8 Názor na partnerství z hlediska založení rodiny

	ANO	NE	NEUMÍM POSOUDIT
ženy SŠ do 45 let	3	1	3
muži SŠ do 45 let	2	1	1
ženy VŠ do 45 let	6	1	1
muži VŠ do 45 let	3	2	2
celkem	14	5	7
ženy SŠ nad 46 let	4	3	0
muži SŠ nad 46 let	4	0	4
ženy VŠ nad 46 let	3	0	0
muži VŠ nad 46 let	3	1	2
celkem	14	4	6
celkem všichni	28 (56%)	9 (18%)	13 (26%)

(zdroj: vlastní předvýzkum realizovaný v listopadu 2012)

Vyhodnocení z hlediska dosaženého vzdělání ukázalo, že 13 (50%) středoškoláků a 15 (62,5%) vysokoškoláků považuje takové partnerství za plnohodnotné, naopak pro 5 (19,2%) středoškoláků a 4 (16,7%) vysokoškoláky není takové partnerství perspektivní. 8 (30,8%) středoškoláků a 5 (20,8%) vysokoškoláků si netroufalo takové vztahy hodnotit.

U otázek č. 8 – 15 měli respondenti vyjádřit míru souhlasu či nesouhlasu s uvedenými výroky.

Otázka č. 8: Partnerství s velkým věkovým rozdílem negativně ovlivňuje vývoj dítěte, které v takovém vztahu vyrůstá.

Z dat v tabulce číslo 9 je patrné, že s výrokem naprosto souhlasí 1 (2%) respondent, spíše souhlasí 8 (16%) respondentů, 17 (34%) respondentů neví, jak se k tomuto výroku postavit, respektive je jejich postoj neutrální, 4 (8%) respondenti s tímto výrokem spíše nesouhlasí a 20 (40%) respondentů s ním naprosto nesouhlasí.

Tabulka 9 Negativní ovlivnění vývoje dítěte

	1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
ženy SŠ do 45 let	3	1	1	2	0
muži SŠ do 45 let	2	0	1	1	0
ženy VŠ do 45 let	2	1	4	1	0
muži VŠ do 45 let	3	0	3	1	0
celkem	10	2	9	5	0
ženy SŠ nad 46 let	0	1	3	2	1
muži SŠ nad 46 let	5	0	3	0	0
ženy VŠ nad 46 let	1	1	1	0	0
muži VŠ nad 46 let	4	0	1	1	0
celkem	10	2	8	3	1
celkem všichni	20 (40%)	4 (8%)	17 (34%)	8 (16%)	1 (2%)

(zdroj: vlastní předvýzkum realizovaný v listopadu 2012)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že 20 (40%) respondentů se nedomnívá, že by dítě, které vyrůstá v partnerství s velkým věkovým rozdílem, bylo takovým vztahem negativně ovlivňováno ve smyslu jeho vývoje, další 4 (8%) respondenti by o tomto tvrzení také spíše polemizovali. Naopak 1 (2%) respondent se domnívá, že vývoj dítěte, které v takovém vztahu vyrůstá, je negativně tímto vztahem ovlivněn. K negativnímu hodnocení by se spíše přiklonilo také dalších 8 (16%) respondentů.

Ženy (2,64) v průměru s tímto tvrzením souhlasí více než muži (2).

Respondenti do 45 let (2,35) a respondenti od 46 let (2,3) v průměru zaujímají k danému tvrzení podobný postoj, který by se dal vyjádřit jako spíše nesouhlasný.

Zda existuje souvislost mezi vzděláním respondentů a pozitivním názorem, že partnerství s velkým věkovým rozdílem negativně ovlivňuje vývoj dítěte, ověříme pomocí testu významnosti. Ujijeme test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. Stanovíme nulovou a alternativní hypotézu a jejich testování provedeme na hladině významnosti $\alpha = 0,05$.

H_0 : Mezi odpověďmi respondentů na uvedené otázky není souvislost.

H_A : Mezi odpověďmi respondentů na uvedené otázky je souvislost.

Tabulka 10 Kontingenční tabulka 1

	1	2	3	4	5	Σ	
Vzdělání	sš	10 (10,4)	2 (2,08)	8 (8,84)	5 (4,16)	1 (0,52)	26
	vš	10 (9,6)	2 (1,92)	9 (8,16)	3 (3,84)	0 (0,48)	24
	Σ	20	4	17	8	1	50

$$\chi^2 = (P-O)^2/O = 0,015 + 0,017 + 0,003 + 0,003 + 0,08 + 0,086 + 0,17 + 0,184 + 0,443 + 0,48 = \mathbf{1,481}$$

$$f = (2-1) * (5-1) = 4$$

Pro vypočítaný stupeň volnosti 4 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 nalezneme kritickou hodnotu testového kritéria $\chi^2_{0,05}(4) = \mathbf{9,488}$

Srovnáme-li vypočítanou hodnotu testového kritéria s hodnotou kritickou, zjišťujeme, že vypočítaná hodnota je nižší $\mathbf{1,481 < 9,488}$, a proto je možno přijmout nulovou hypotézu.

Znamená to tedy, že mezi vzděláním respondentů a jejich pozitivním postojem k negativnímu vývoji dítěte v partnerství s velkým věkovým rozdílem není souvislost.

Otázka č. 9: Děti partnerů s velkým věkovým rozdílem mají odlišný hodnotový systém oproti dětem partnerů, kteří jsou věkově blízko.

Z dat v tabulce číslo 11 je patrné, že s výrokem naprosto souhlasí 1 (2%) respondent, spíše souhlasí 8 (16%) respondentů, 17 (34%) respondentů neví, jak se k tomuto výroku postavit, respektive je jejich postoj neutrální, 6 (12%) respondentů s tímto výrokem spíše nesouhlasí a 18 (36%) respondentů s ním naprosto nesouhlasí.

Tabulka 11 Hodnotový systém dětí

	1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
ženy SŠ do 45 let	2	0	3	2	0
muži SŠ do 45 let	1	1	2	0	0
ženy VŠ do 45 let	3	1	3	1	0
muži VŠ do 45 let	2	1	2	2	0
celkem	8	3	10	5	0
ženy SŠ nad 46 let	0	1	2	3	1
muži SŠ nad 46 let	5	0	3	0	0
ženy VŠ nad 46 let	1	2	0	0	0
muži VŠ nad 46 let	4	0	2	0	0
celkem	10	3	7	3	1
celkem všichni	18 (36%)	6 (12%)	17 (34%)	8 (16%)	1 (2%)

(zdroj: vlastní předvýzkum realizovaný v listopadu 2012)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že 18 (36%) respondentů se nedomnívá, že by dítě, které vyrůstá v partnerství s velkým věkovým rozdílem, mělo odlišný hodnotový systém oproti dětem z jiných partnerství, dalších 6 (12%) respondentů by o tomto tvrzení také spíše polemizovalo. Naopak 1 (2%) respondent se domnívá, že hodnoty dítěte, které v takovém vztahu vyrůstá, jsou oproti hodnotám jiných dětí odlišné. Ke spíše souhlasnému hodnocení by se přiklonilo také dalších 8 (16%) respondentů.

Ženy (2,68) v průměru s tímto tvrzením souhlasí více než muži (2,04), respektive je jejich názor spíše neutrální, zatímco názor mužů je spíše nesouhlasný.

Respondenti do 45 let (2,47) a respondenti od 46 let (2,25) v průměru zaujímají k danému tvrzení podobný postoj, který by se dal vyjádřit jako spíše nesouhlasný.

Otázka č. 10: Pokud například na ulici potkám výrazně staršího muže s mladší ženou, ihned přemyslím, jaký vztah je pojí.

Z dat v tabulce číslo 12 je patrné, že s výrokem naprosto souhlasí 7 (14%) respondentů, spíše souhlasí 6 (12%) respondentů, 7 (14%) respondentů neví, jak se k tomuto výroku postavit, respektive je jejich postoj neutrální, 5 (10%) respondentů s tímto výrokem spíše nesouhlasí a 25 (50%) respondentů s ním naprosto nesouhlasí.

Tabulka 12 Starší muž a mladší žena

	1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
ženy SŠ do 45 let	3	1	1	1	1
muži SŠ do 45 let	3	1	0	0	0
ženy VŠ do 45 let	1	2	1	1	3
muži VŠ do 45 let	2	0	1	2	2
celkem	9	4	3	4	6
ženy SŠ nad 46 let	2	0	2	2	1
muži SŠ nad 46 let	6	0	2	0	0
ženy VŠ nad 46 let	3	0	0	0	0
muži VŠ nad 46 let	5	1	0	0	0
celkem	16	1	4	2	1
celkem všichni	25 (50%)	5 (10%)	7 (14%)	6 (12%)	7 (14%)

(zdroj: vlastní předvýzkum realizovaný v listopadu 2012)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že 7 (14%) respondentů potvrzuje, že je dvojice starší muž-mladší žena při setkání vždy něčím zaujme a zamýšlí se nad jejich vzájemným vztahem, k tomuto tvrzení se také více méně přiklání 6 (12%) respondentů, 7 (14%) respondentů o těchto párech v podstatě nepřemýšlí, respektive na ně nemá utvořený názor. 25 (50%) respondentů vyjádřilo nesouhlas s tím, že by nad takovou dvojicí při setkání s ní přemýšlelo, více méně nesouhlasné stanovisko vyjádřilo také zbylých 5 (10%) respondentů.

Ženy (2,72) v průměru s tímto tvrzením souhlasily více než muži (1,88), respektive byl jejich postoj spíše neutrální, zatímco u mužů spíše nesouhlasný.

Respondenti do 45 let (2,77) v průměru vyjádřili k tomuto tvrzení neutrální postoj, zatímco respondenti od 46 let (1,88) zaujímají k danému tvrzení spíše nesouhlasný postoj.

Otázka č. 11: Pokud například na ulici potkám výrazně staršího muže s mladší ženou, kteří působí jako pár, mám sklony je odsoudit.

Z dat v tabulce číslo 13 je patrné, že s výrokem naprosto souhlasí 3 (6%) respondentů, spíše souhlasí 3 (6%) respondentů, 6 (12%) respondentů neví, jak se k tomuto výroku postavit, respektive je jejich postoj neutrální, 4 (8%) respondentů s tímto výrokem spíše nesouhlasí a 34 (68%) respondentů s ním naprosto nesouhlasí.

Tabulka 13 Tendence odsoudit staršího muže a mladší ženu

	1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
ženy SŠ do 45 let	6	1	0	0	0
muži SŠ do 45 let	4	0	0	0	0
ženy VŠ do 45 let	5	1	1	0	1
muži VŠ do 45 let	2	1	2	1	1
celkem	17	3	3	1	2
ženy SŠ nad 46 let	1	1	2	2	1
muži SŠ nad 46 let	7	0	1	0	0
ženy VŠ nad 46 let	3	0	0	0	0
muži VŠ nad 46 let	6	0	0	0	0
celkem	17	1	3	2	1
celkem všichni	34 (68%)	4 (8%)	6 (12%)	3 (6%)	3 (6%)

(zdroj: vlastní předvýzkum realizovaný v listopadu 2012)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že 3 (6%) respondenti potvrzují, že mají tendenci partnerské dvojice starší muž-mladší žena při setkání odsoudit, k tomuto tvrzení se také více méně přiklání další 3 (6%) respondenti, 6 (12%) respondentů neví, zda by takové páry odsuzovalo. 34 (68%) respondentů vyjádřilo nesouhlas s tím, že by takovou dvojici při setkání odsuzovalo, více méně nesouhlasné stanovisko vyjádřili také zbylí 4 (8%) respondenti. Ženy (1,92) v průměru k tomuto tvrzení zaujímají podobný postoj jako muži (1,56), tedy dané dvojice v komplexu spíše neodsuzují.

Respondenti do 45 let (1,77) a respondenti od 46 let (1,71) v průměru zaujímají k danému tvrzení podobný postoj také. Ten by se také v jejich případě dal vyjádřit jako spíše nesouhlasný.

Otázka č. 12: Pokud například na ulici potkám výrazně starší ženu s mladším mužem, ihned přemýšlím, jaký vztah je pojí.

Z dat v tabulce číslo 14 je patrné, že s výrokem naprosto souhlasí 8 (16%) respondentů, spíše souhlasí 7 (14%) respondentů, 6 (12%) respondentů neví, jak se k tomuto výroku postavit, respektive je jejich postoj neutrální, 3 (6%) respondenti s tímto výrokiem spíše nesouhlasí a 26 (52%) respondentů s ním naprosto nesouhlasí.

Tabulka 14 Starší žena a mladší muž

	1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
ženy SŠ do 45 let	2	1	1	1	2
muži SŠ do 45 let	4	0	0	0	0
ženy VŠ do 45 let	1	2	0	2	3
muži VŠ do 45 let	3	0	0	2	2
celkem	10	3	1	5	7
ženy SŠ nad 46 let	1	0	3	2	1
muži SŠ nad 46 let	7	0	1	0	0
ženy VŠ nad 46 let	3	0	0	0	0
muži VŠ nad 46 let	5	0	1	0	0
celkem	16	0	5	2	1
celkem všichni	26 (52%)	3 (6%)	6 (12%)	7 (14%)	8 (16%)

(zdroj: vlastní předvýzkum realizovaný v listopadu 2012)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že 8 (16%) respondentů potvrzuje, že je dvojice starší žena-mladší muž při setkání vždy něčím zaujme a zamýšlí se nad jejich vzájemným vztahem, k tomuto tvrzení se také více méně přiklání 7 (14%) respondentů, 6 (12%) respondentů o těchto párech v podstatě nepřemýšlí, respektive na ně nemá utvořený názor. 26 (52%) respondentů vyjádřilo nesouhlas s tím, že by nad takovou dvojicí při setkání s ní přemýšlelo, více méně nesouhlasné stanovisko vyjádřili také zbylí 3 (6%) respondenti. Ve srovnání s vyhodnocením otázky číslo 10 jsou tak postoje respondentů velmi podobné a při kontaktu s věkově nesourodými páry je podle uvedených odpovědí hodnotí dle stejných měřítek.

Ženy (3) v průměru projevily na stupnici větší míru souhlasu než muži (1,72). Zatímco ženy se již svým hodnocením dostaly do středu škály, tedy k postoji nevím, respektive neutrálnímu, muži se svými odpověďmi projevili jako ti, kdo o takových párech spíše nepřemýšlejí.

Mezi věkovými kategoriemi do 45 let (2,85) a od 46 let (1,84) se v průměru projevily rozdíly celého jednoho stupně škály. Zatímco v rámci věkové kategorie do 45 let se respondenti se svými postoji přiklonili k neutrálnímu názoru, ve věkové kategorii nad 46 let se respondenti projevili jako ti, kteří s uvedeným tvrzením spíše nesouhlasí.

Otázka č. 13: Pokud například na ulici potkám výrazně starší ženu s mladším mužem, kteří působí jako pár, mám sklony je odsoudit.

Z dat v tabulce číslo 15 je patrné, že s výrokem naprosto souhlasí 3 (6%) respondenti, spíše souhlasí 2 (4%) respondenti, 9 (18%) respondentů neví, jak se k tomuto výroku postavit,

respektive je jejich postoj neutrální, 5 (10%) respondentů s tímto výrokem spíše nesouhlasí a 31 (62%) respondentů s ním naprosto nesouhlasí.

Tabulka 15 Tendence odsoudit starší ženu a mladšího muže

	1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
ženy SŠ do 45 let	6	0	1	0	0
muži SŠ do 45 let	3	1	0	0	0
ženy VŠ do 45 let	3	1	2	1	1
muži VŠ do 45 let	2	2	1	1	1
celkem	14	4	4	2	2
ženy SŠ nad 46 let	2	1	3	0	1
muži SŠ nad 46 let	7	0	1	0	0
ženy VŠ nad 46 let	3	0	0	0	0
muži VŠ nad 46 let	5	0	1	0	0
celkem	17	1	5	0	1
celkem všichni	31 (62%)	5 (10%)	9 (18%)	2 (4%)	3 (6%)

(zdroj: vlastní předvýzkum realizovaný v listopadu 2012)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že 3 (6%) respondenti potvrzují, že mají tendenci partnerské dvojice starší žena-mladší muž při setkání odsoudit, k tomuto tvrzení se také více méně přiklání další 2 (4%) respondenti, 9 (18%) respondentů neví, zda by takové páry odsuzovalo. 31 (62%) respondentů vyjádřilo nesouhlas s tím, že by takovou dvojici při setkání odsuzovalo, více méně nesouhlasné stanovisko vyjádřilo také zbylých 5 (10%) respondentů. Ve srovnání s vyhodnocením otázky číslo 11 jsou také v tomto případě postoje respondentů velmi podobné a při kontaktu s věkově nesourodými páry je podle uvedených odpovědí hodnotí dle stejných měřítek.

Ženy (2) v průměru k tomuto tvrzení zaujímají podobný postoj jako muži (1,64), tedy dané dvojice v komplexu spíše neodsuzují.

Respondenti do 45 let (2) a respondenti od 46 let (1,55) v průměru zaujímají k danému tvrzení více méně podobný postoj. Ten by se také v jejich případě dal vyjádřit jako spíše nesouhlasný.

Otázka č. 14: Ke vztahům s velkým věkovým rozdílem jsem tolerantní.

Z dat v tabulce číslo 16 je patrné, že s výrokem naprosto souhlasí 29 (58%) respondentů, spíše souhlasí 9 (18%) respondentů, 10 (20%) respondentů neví, jak se k tomuto výroku postaví,

respektive je jejich postoj neutrální, 1 (2%) respondent s tímto výrokem spíše nesouhlasí a 1 (2%) respondent s ním naprosto nesouhlasí.

Tabulka 16 Tolerance respondentů

	1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
ženy SŠ do 45 let	0	0	3	1	3
muži SŠ do 45 let	0	0	0	0	4
ženy VŠ do 45 let	0	1	1	2	4
muži VŠ do 45 let	1	0	1	3	2
celkem	1	1	5	6	13
ženy SŠ nad 46 let	0	0	2	1	4
muži SŠ nad 46 let	0	0	2	0	6
ženy VŠ nad 46 let	0	0	1	1	1
muži VŠ nad 46 let	0	0	0	1	5
celkem	0	0	5	3	16
celkem všichni	1 (2%)	1 (2%)	10 (20%)	9 (18%)	29 (58%)

(zdroj: vlastní předvýzkum realizovaný v listopadu 2012)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že 29 (58%) respondentů naprosto souhlasí s tvrzením, že je tolerantní ke vztahům s velkým věkovým rozdílem, dalších 9 (18%) respondentů s tímto tvrzením spíše souhlasí. 10 (20%) respondentů neví, zda jsou k těmto vztahům tolerantní, 1 (2%) respondent s tímto tvrzením spíše nesouhlasil a 1 (2%) respondent s ním naprosto nesouhlasil.

Ženy (4,12) v průměru vyjádřily s tímto tvrzením o něco menší míru souhlasu než muži (4,44). Lze se tedy domnívat, že se sami muži považují za více tolerantní, ačkoli rozdíl není příliš výrazný.

Z hlediska věkových kategorií je výsledek k podstatě totožný. Respondenti věkové kategorie do 45 let (4,12) v průměru vyjádřili s tímto tvrzením o něco menší míru souhlasu než respondenti v rámci věkové kategorie nad 46 let (4,46).

Zda existuje souvislost mezi pohlavím respondentů a jejich tolerancí k partnerství s velkým věkovým rozdílem ověříme pomocí testu významnosti. Užijeme test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. Stanovíme nulovou a alternativní hypotézu a jejich testování provedeme na hladině významnosti $\alpha = 0,05$.

H_0 : Mezi mírou tolerance k partnerským vztahům s velkým věkovým rozdílem není ve vztahu k pohlaví respondentů souvislost.

H_A : Mezi mírou tolerance k partnerským vztahům s velkým věkovým rozdílem je ve vztahu k pohlaví respondentů souvislost.

Tabulka 17 Kontingenční tabulka 2

	1	2	3	4	5	Σ	
Pohlaví	Ž	0 (0,5)	1 (0,5)	7 (5)	5 (4,5)	12 (14,5)	25
	M	1 (0,5)	0 (0,5)	3 (5)	4 (4,5)	17 (14,5)	25
	Σ	1	1	10	9	29	50

$$\chi^2 = (P-O)^2/O = 0,5 + 0,5 + 0,5 + 0,5 + 0,8 + 0,8 + 0,06 + 0,06 + 0,43 + 0,43 = 4,58$$

$$f = (2-1) * (5-1) = 4$$

Pro vypočítaný stupeň volnosti 4 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 nalezneme kritickou hodnotu testového kritéria $\chi^2_{0,05}(4) = 9,488$

Srovnáme-li vypočítanou hodnotu testového kritéria s hodnotou kritickou, zjišťujeme, že vypočítaná hodnota je nižší $4,58 < 9,488$, a proto je možno přijmout nulovou hypotézu.

Znamená to tedy, že mezi pohlavím respondentů a jejich mírou tolerance k partnerstvím s velkým věkovým rozdílem není souvislost.

Zda existuje souvislost mezi vzděláním respondentů a jejich tolerancí k partnerství s velkým věkovým rozdílem ověříme pomocí testu významnosti. Užijeme test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. Stanovíme nulovou a alternativní hypotézu a jejich testování provedeme na hladině významnosti $\alpha = 0,05$.

H_0 : Mezi mírou tolerance k partnerským vztahům s velkým věkovým rozdílem není ve vztahu ke vzdělání respondentů souvislost.

H_A : Mezi mírou tolerance k partnerským vztahům s velkým věkovým rozdílem je ve vztahu ke vzdělání respondentů souvislost.

Tabulka 18 Kontingenční tabulka 3

	1	2	3	4	5	Σ	
vzdělání	sš	0 (0,52)	1 (0,52)	7 (5,2)	2 (4,68)	17 (15,08)	26
	vš	1 (0,48)	0 (0,48)	3 (4,8)	7 (4,32)	12 (13,92)	24
	Σ	1	1	10	9	29	50

$$\chi^2 = (P-O)^2/O = 0,52 + 0,563 + 0,52 + 0,563 + 0,623 + 0,675 + 1,535 + 1,663 + 0,244 + 0,265 = 7,171$$

$$f = (2-1) * (5-1) = 4$$

Pro vypočítaný stupeň volnosti 4 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 nalezneme kritickou hodnotu testového kritéria $\chi^2_{0,05}(4) = 9,488$

Srovnáme-li vypočítanou hodnotu testového kritéria s hodnotou kritickou, zjišťujeme, že vypočítaná hodnota je nižší $7,171 < 9,488$, a proto je možno přijmout nulovou hypotézu.

Znamená to tedy, že mezi vzděláním respondentů a jejich mírou tolerance k partnerstvím s velkým věkovým rozdílem není souvislost.

Otázka č. 15: Dnešní společnost je ke vztahům s velkým věkovým rozdílem tolerantní.

Z dat v tabulce číslo 19 je patrné, že s výrokem naprosto souhlasí 22 (44%) respondentů, spíše souhlasí 8 (16%) respondentů, 14 (28%) respondentů neví, jak se k tomuto výroku postavit, respektive je jejich postoj neutrální, 6 (12%) respondentů s tímto výrokem spíše nesouhlasí a žádný respondent nevyjádřil s tímto tvrzením nesouhlas.

Tabulka 19 Tolerance společnosti

	1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
ženy SŠ do 45 let	0	0	3	3	1
muži SŠ do 45 let	0	0	2	0	2
ženy VŠ do 45 let	0	3	2	1	2
muži VŠ do 45 let	0	1	2	3	1
celkem	0	4	9	7	6
ženy SŠ nad 46 let	0	0	0	0	7
muži SŠ nad 46 let	0	0	4	0	4
ženy VŠ nad 46 let	0	1	0	1	1
muži VŠ nad 46 let	0	1	1	0	4
celkem	0	2	5	1	16
celkem všichni	0	6 (12%)	14 (28%)	8 (16%)	22 (44%)

(zdroj: vlastní předvýzkum realizovaný v listopadu 2012)

Z vyhodnocení dotazníků tak vyplynulo, že 22 (44%) respondentů naprosto souhlasí s tím, že je dnešní společnost k partnerstvím s velkým věkovým rozdílem tolerantní, dalších 8 (16%) respondentů je o tom více méně přesvědčeno také. Avšak 14 (28%) respondentů nezaujalo k tomuto tvrzení žádný vyhraněný názor a neví, zda dnešní společnost je či není v tomto

ohledu tolerantní. 6 (12%) respondentů se domnívá, že tomuto tak spíše není. Překvapivé je, že ani jeden respondent nezvolil možnost, že by dnešní společnost byla netolerantní.

Ženy (3,92) v průměru zaujaly k tomuto tvrzení stejný postoj jako muži (3,92), lze se tedy domnívat, že obě skupiny považují dnešní společnost v tomto ohledu za poměrně tolerantní.

V rámci věkových kategorií se projevil názorový rozdíl na toto tvrzení. Zatímco respondenti do 45 let (3,58) se svým postojem pohybovali spíše v průměru, respondenti nad 46 let (4,3) považují dnešní společnost spíše za tolerantní.

Dotazník, který byl použitý pro předvýzkum (příloha P I), se po vyhodnocení ukázal respondentům jako srozumitelný, k jeho znění se neobjevily žádné připomínky. Na základě vyhodnocených dat byla pro hlavní výzkum z důvodu jednoznačnosti odpovědí vyřazena otázka č. 2: Jaký druh partnerství je pro vás přijatelnější?

a) Starší muž a mladší žena

b) Starší žena a mladší muž

Dále byla z dotazníku vyřazena otázka č. 5 mapující u respondentů, kteří mají zkušenost s věkově odlišným partnerstvím, jejich názor na tento vztah.

Otázka číslo 10 : Pokud například na ulici potkám výrazně staršího muže s mladší ženou, ihned přemýšlím, jaký vztah je pojí.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

a číslo 12: Pokud například na ulici potkám výrazně starší ženu s mladším mužem, ihned přemýšlím, jaký vztah je pojí.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

Byly sloučeny a upraveny následovně:

Pokud například na ulici potkám dvojici, u níž je na první pohled viditelný výrazný věkový rozdíl, ihned přemýšlím, jaký vztah ty dva pojí.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

Pro zjištění většího rozsahu postojů a názorů na dané vztahy byly do dotazníku přidány ještě následující výroky:

- Partnerství s velkým věkovým rozdílem je ovlivněno zejména vášní, nikoli hlubšími citovými prožitky.
- Velmi mladé ženy si vybírají výrazně starší partnery pouze ze zjištěných důvodů.
- Starší muži si hledají velmi mladé dívky pouze pro zábavu, prodloužení mládí, a aby byli zajímaví před svým okolím.
- Velmi mladí muži si vybírají starší partnerky pouze ze zjištěných důvodů.
- Starší ženy si vybírají mladé partnery proto, aby byly zajímavé a uměle si prodloužily mládí.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

Dotazník pro hlavní výzkum je uveden v příloze P II.

V předvýzkumu byla data autorkou vyhodnocena deskriptivně, předem stanovené hypotézy autorka ověřila pomocí Testu nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku.

Na základě vyhodnocení dat z předvýzkumu a po dohodě se školitelem byla pro hlavní výzkum určena jako cílová skupina respondentů věková kategorie mužů a žen od 45 do 55 let.

5 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU

5.1 Vyhodnocení dat

V rámci kvantitativního výzkumu bylo osloveno celkem sto šedesát respondentů z věkové kategorie 45 – 55 let, kteří vyplněním anonymního dotazníku vyjádřili své názory a postoje ke vztahům s velkým či netradičním věkovým rozdílem. Demografické údaje respondentů (otázky číslo 18 a 19) znázorňuje tabulka číslo 20.

Tabulka 20 Respondenti hlavního výzkumu

STRUKTURA RESPONDENTŮ			
	žena	muž	celkem
vzdělání			
SŠ	40	40	80 (50%)
VŠ	40	40	80 (50%)
celkem	80 (50%)	80 (50%)	160 (100%)

(zdroj: vlastní výzkum realizovaný v lednu a únoru 2013)

Otázka č. 1: Jaký věkový rozdíl mezi partnery již považujete za výrazný?

- a) do 5 let
- b) od 6 do 10 let
- c) od 11 do 15 let
- d) od 16 do 20 let
- e) od 21 do 25 let
- f) od 26 do 30 let
- g) 31 let a více

Z dat v tabulce 21 je patrné, že z celkového počtu 160 (100%) respondentů nejvíce respondentů 49 (30,6%) zvolilo jako výrazný věkový rozdíl možnost od 16 do 20 let, jen velmi těsně za touto možností skončilo věkové rozmezí od 11 do 15 let, kterou zvolilo 47 (29,3%) respondentů. Možnost od 6 do 10 let označilo 10 (6,3%) respondentů, rozmezí od 21 do 25 pak 27 (16,9%) respondentů. 15 (9,4%) respondentů označilo jako výrazný věkový rozdíl rozmezí od 26 do 30 let, pro 12 (7,5%) respondentů je teprve více než jednatřicetiletý věkový rozdíl mezi partnery výrazný. Možnost do 5 let nezvolil žádný z dotazovaných.

Tabulka 21 Výrazný věkový rozdíl – výzkum

		Věkový rozdíl v letech						
		do 5	od 6 do 10	od 11 do 15	od 16 do 20	od 21 do 25	od 26 do 30	31 a více
Žena	SŠ	0	3	15	11	5	3	3
	VŠ	0	2	7	13	8	7	3
Celkem		0	5	22	24	13	10	6
Muž	SŠ	0	4	12	13	6	2	3
	VŠ	0	1	13	12	8	3	3
Celkem		0	5	25	25	14	5	6
Celkem všichni		0	10 (6,3%)	47 (29,3%)	49 (30,6%)	27 (16,9%)	15 (9,4%)	12 (7,5%)

(zdroj: vlastní výzkum realizovaný v lednu a únoru 2013)

Vyhodnocení z hlediska pohlaví nepřineslo žádné významnější rozdíly. Ženy i muži shodně nejvíce volili možnost od 16 do 20 let. Mezi ženami to bylo 24 (30%) respondentek, mezi muži pak 25 (31,2%) respondentů. Stejný počet respondentů – mužů volilo jako výrazný partnerský věkový rozdíl také možnost do 11 do 15 let, u žen byla tato možnost také druhá nejfrekventovanější – zvolilo ji 22 (27,5%) respondentek. Výraznější rozdíl se projevil pouze u možnosti od 26 do 30 let, kterou zvolilo 10 (12,5%) žen oproti 5 (6,2%) mužům.

Otázka č. 2: Jaký maximální věkový rozdíl by pro vás byl v partnerství přijatelný?

- do 5 let
- od 6 do 10 let
- od 11 do 15 let
- od 16 do 20 let
- od 21 do 25 let
- od 26 do 30 let
- 31 let a více

Z dat v tabulce 22 je patrné, že z celkového počtu 160 (100%) respondentů je pro nejvíce respondentů jako maximální věkový rozdíl přijatelné rozmezí od 11 do 15 let, které zvolilo 61 (38,1%) respondentů, 55 (34,3%) respondentů by pak tolerovalo partnerství s věkovým rozmezím od 6 do 10 let. Věkový rozdíl do 5 let je přijatelný pro 30 (18,7%) respondentů, 11 (6,8%) respondentů by se nebránilo vztahu s věkovým rozdílem od 16 do 20 let. 1 (0,6%) respondent by se nebránil partnerství s věkovým rozdílem do 21 do 25 let, další 2 (1,2%)

respondenti by dokonce žili ve vztahu, v němž by byl věkový rozdíl od 26 do 30 let. Naopak partnera, od kterého by respondenty dělil věkový rozdíl více než 31 let, by neakceptoval nikdo.

Tabulka 22 Přijatelný věkový rozdíl v partnerství – výzkum

		Věkový rozdíl v letech						
		do 5	od 6 do 10	od 11 do 15	od 16 do 20	od 21 do 25	od 26 do 30	31 a více
Žena	SŠ	9	14	10	5	1	1	0
	VŠ	3	17	19	1	0	0	0
Celkem		12	31	29	6	1	1	0
Muž	SŠ	10	14	14	1	0	1	0
	VŠ	8	10	18	4	0	0	0
Celkem		18	24	32	5	0	1	0
Celkem všichni		30 (18,8%)	55 (34,3%)	61 (38,1%)	11 (6,9%)	1 (0,6%)	2 (1,3%)	0

(zdroj: vlastní výzkum realizovaný v lednu a únoru 2013)

Vyhodnocení z hlediska pohlaví ukázalo na pouze nepatrné rozdíly ve volbě odpovědí. Zatímco ženy nejčastěji zvolily možnost od 6 do 10 let, a to v 31 (38,7%) případech, muži jako nejčastější volili možnost od 11 do 15 let – označilo ji 32 (40%) respondentů. Ženy možnost od 11 do 15 let zvolily ve 29 (36,2%) případech, muži variantu od 6 do 10 let ve 24 (30%) případech. Možnost do 5 let zvolilo 12 (15%) žen a 18 (22,5%) mužů, věkový rozdíl od 16 do 20 let je přijatelný pro 6 (7,5%) žen a 5 (6,2%) mužů, variantu od 21 do 25 let zvolila 1 (1,3%) žena a žádný muž a možnost od 26 do 30 je pak shodně přijatelná pro 1 (1,3%) ženu a 1 (1,3%) muže. Věkový rozdíl větší než 31 let není přijatelný pro žádného z respondentů.

Otázka č. 3: Máte za sebou osobní zkušenost v podobě partnerského vztahu s výrazně věkově rozdílným partnerem?

- a) Ano
- b) Ne

Z dat v tabulce 23 je patrné, že z celkového počtu 160 (100%) respondentů 31 (19,4%) odpovědělo, že zkušenost s výrazně věkově rozdílným partnerstvím má, zatímco 129 (80,6%) respondentů, tedy tři čtvrtiny respondentů, v takovém vztahu nikdy nebylo.

Tabulka 23 Zkušenost respondentů – výzkum

		ANO	NE
Žena	SŠ	7	33
	VŠ	10	30
Celkem		17	63
Muž	SŠ	8	32
	VŠ	6	34
Celkem		14	66
Celkem všichni		31 (19,4%)	129 (80,6%)

(zdroj: vlastní výzkum realizovaný v lednu a únoru 2013)

Vyhodnocení z hlediska pohlaví ukázalo, že s tímto typem partnerství má zkušenost z dotazovaných žen 17 (21%) respondentek z celkového počtu 80 (100%) žen - respondentek, zatímco mužů s kladnou odpovědí je 14 (17,5%) z celkového počtu 80 (100%) mužů – respondentů. Srovnání z hlediska vzdělání pak znázorňuje, že kladně odpovědělo 7 (17,5%) žen – středoškolaček z celkového počtu 40 (100%) a 10 (25%) žen – vysokoškolaček z celkového počtu 40 (100%). Mezi muži kladně odpovědělo 8 (20%) mužů – středoškoláků z celkového počtu 40 (100%) a 6 (15%) mužů – vysokoškoláků z celkového počtu 40 (100%).

Otázka č. 4: Je pro vás přijatelné, aby si váš syn či dcera našli výrazně staršího životního partnera či partnerku?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Neumím v tuto chvíli odpovědět

Z dat v tabulce 24 je patrné, že z celkového počtu 160 (100%) respondentů možnost „ano“ zvolilo 71 (44,3%) respondentů, zatímco možnost „ne“ zvolila přibližně čtvrtina všech respondentů, tedy 43 (26,9%) respondentů. 46 (28,8%) respondentů zvolilo možnost, že neumí v tuto chvíli odpovědět.

Tabulka 24 Děti a partnerství s věkovým rozdílem – výzkum

		ANO	NE	Neumím v tuto chvíli odpovědět
Žena	SŠ	16	9	15
	VŠ	25	5	10
Celkem		41	14	25
Muž	SŠ	18	12	10
	VŠ	12	17	11
Celkem		30	29	21
Celkem všichni		71 (44,3%)	43 (26,9%)	46 (28,8%)

(zdroj: vlastní výzkum realizovaný v lednu a únoru 2013)

Vyhodnocení z hlediska pohlaví ukázalo, že jsou v této otázce tolerantnější spíše ženy než muži. Zatímco mezi ženami odpovědělo kladně 41 (51,2%) respondentek z celkových 80 (100%), mezi muži odpovědělo v pozitivním duchu pouze 30 (37,5%) respondentů z celkových 80 (100%). Naopak nepřijatelné je takové partnerství vlastních potomků pro 14 (17,5%) žen a 29 (36,2%) mužů, což je opět poměrně výrazný rozdíl, který potvrzuje v tomto ohledu spíše vyšší toleranci na straně žen. U možnosti, že neumí na tuto otázku odpovědět, byly počty respondentů u obou pohlaví poměrně vyrovnané: ženy volily tuto možnost ve 25 (31,3%) případech, muži ve 21 (26,3%) případech.

Velmi zajímavé rozdíly se projeví také při srovnání odpovědí z hlediska dosaženého vzdělání, a to zejména u vysokoškoláků. Zatímco ženy – vysokoškolačky odpověděly kladně ve 25 (62,5%) případech a záporně v 5 (12,5%) případech z celkového počtu 40 (100%) respondentek s tímto vzděláním, muži – vysokoškoláci odpověděli kladně ve 12 (30%) případech a záporně v 17 (42,5%) případech při stejném počtu respondentů s tímto vzděláním.

Otázka č. 5: Domníváte se, že partnerství s velkým věkovým rozdílem může být plnohodnotné? (vhodné pro založení rodiny, apod.)

- a) Ano
- b) Ne
- c) Neumím posoudit

Z dat v tabulce 25 je patrné, že z celkového počtu 160 (100%) respondentů 101 (63,1%) respondentů zvolilo možnost „ano“, tedy že může být podle nich partnerství s velkým

věkovým rozdílem plnohodnotné, 36 (22,5%) respondentů zvolilo variantu „ne“ a 23 (14,4%) respondentů odpovědělo, že neumí perspektivnost z tohoto pohledu posoudit.

Tabulka 25 Názor na partnerství z hlediska založení rodiny – výzkum

		ANO	NE	Neumím posoudit
Žena	SŠ	28	6	6
	VŠ	27	5	8
Celkem		55	11	14
Muž	SŠ	21	14	5
	VŠ	25	11	4
Celkem		46	25	9
Celkem všichni		101 (63,1%)	36 (22,5%)	23 (14,4%)

(zdroj: vlastní výzkum realizovaný v lednu a únoru 2013)

Vyhodnocení z hlediska pohlaví opět ukázalo, že spíše ženy přejí takovým typům partnerství. Zatímco „ano“ vybralo 55 (68,8%) respondentek z celkových 80 (100%), u mužů byla tato odpověď zvolena ve 46 (57,5%) případech z celkových 80 (100%). Možnost „ne“ naopak uvedlo 11 (13,7%) žen a 25 (31,3%) mužů. Variantu „neumím posoudit“ si vybralo 14 (17,5%) žen a 9 (11,2%) mužů.

U otázek č. 6 – 17 měli respondenti vyjádřit míru souhlasu či nesouhlasu s uvedenými výroky.

Otázka č. 6: Partnerství s velkým věkovým rozdílem je ovlivněno zejména vášní, nikoli hlubšími citovými prožitky.

Z tabulky 26 je patrné, že z celkového počtu 160 (100%) respondentů s uvedeným výrokem naprosto nesouhlasí 46 (28,8%) respondentů, spíše nesouhlasí 40 (25%) respondentů, neví, respektive k němu zaujímá neutrální postoj 44 (27,5%) respondentů, 13 (8,1%) respondentů s ním spíše souhlasí a 17 (10,6%) s ním naprosto souhlasí.

Tabulka 26 Podstata partnerství – výzkum

		1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
Žena	SŠ	12	8	12	5	3
	VŠ	14	11	13	1	1
Celkem		26	19	25	6	4
Muž	SŠ	10	9	15	1	5
	VŠ	10	12	4	6	8
Celkem		20	21	19	7	13
Celkem všichni		46 (28,8%)	40 (25%)	44 (27,5%)	13 (8,1%)	17 (10,6%)

(zdroj: vlastní výzkum realizovaný v lednu a únoru 2013)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že podle 46 (28,8%) respondentů není partnerství s velkým věkovým rozdílem ovlivňováno zejména vášní, k tomuto názoru se více méně přiklonilo také dalších 40 (25%) respondentů, 44 (27,5%) respondentů zaujímá k tomuto výroku neutrální postoj. Naopak 17 (10,6%) respondentů s tímto výrokem zcela souhlasí a domnívá se, že takové partnerství nebývá provázáno hlubšími citovými prožitky. Spíše souhlasné stanovisko s tímto výrokem vyjádřilo také zbylých 13 (8,1%) respondentů.

Ženy (2,29) v průměru vyjádřily mírně tolerantnější postoj než muži (2,65). Na škálové stupnici je jejich postoj spíše nesouhlasný, zatímco postoj mužů je již spíše neutrální.

Při srovnání postojů respondentů se středoškolským vzděláním a respondentů s vysokoškolským vzděláním byly odpovědi středoškoláků (2,52) a vysokoškoláků (2,43) v průměru v podstatě totožné a na škálové stupnici vyjadřovaly spíše nesouhlasné stanovisko s uvedeným výrokem.

Otázka č. 7: Partnerství s velkým věkovým rozdílem negativně ovlivňuje vývoj dítěte, které v takovém vztahu vyrůstá.

Z dat v tabulce 27 je patrné, že z celkového počtu 160 (100%) respondentů 68 (42,5%) respondentů s uvedeným výrokem naprosto nesouhlasí, 46 (28,8%) respondentů spíše nesouhlasí, 20 (12,5%) respondentů vyjádřilo svůj postoj jako nevím či neutrální, 12 (7,5%) s výrokem spíše souhlasí a 14 (8,7%) respondentů s ním naprosto souhlasí.

Tabulka 27 Negativní vývoj dítěte – výzkum

		1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
Žena	SŠ	20	11	6	2	1
	VŠ	26	6	6	1	1
Celkem		46	17	12	3	2
Muž	SŠ	15	9	6	4	6
	VŠ	7	20	2	5	6
Celkem		22	29	8	9	12
Celkem všichni		68 (42,5%)	46 (28,8%)	20 (12,5%)	12 (7,5%)	14 (8,7%)

(zdroj: vlastní výzkum realizovaný v lednu a únoru 2013)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že podle 68 (42,5%) respondentů není vývoj dítěte negativně ovlivněn partnerstvím s velkým věkovým rozdílem, vyrůstá-li v něm, k tomuto názoru se více méně přiklonilo také dalších 46 (28,8%) respondentů, 20 (12,5%) respondentů zaujímá k tomuto výroku neutrální postoj. Naopak 14 (8,7%) respondentů s tímto výrokem zcela souhlasí a domnívá se, že takové partnerství vývoj dítěte ovlivňuje negativně. Spíše souhlasné stanovisko s tímto výrokem vyjádřilo také zbylých 12 (7,5%) respondentů.

Ženy (1,73) v průměru vyjádřily tolerantnější postoj než muži (2,5). Na škálové stupnici je jejich postoj spíše nesouhlasný až zcela nesouhlasný, zatímco postoj mužů je spíše neutrální.

Při srovnání postojů respondentů se středoškolským vzděláním a respondentů s vysokoškolským vzděláním byly odpovědi středoškoláků (2,1) a vysokoškoláků (2,1) v průměru zcela totožné a na škálové stupnici vyjadřovaly spíše nesouhlasné stanovisko s uvedeným výrokiem.

Zda existuje souvislost mezi vzděláním respondentů a pozitivním názorem, že partnerství s velkým věkovým rozdílem negativně ovlivňuje vývoj dítěte, ověříme pomocí testu významnosti. Ujijeme test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. Stanovíme nulovou a alternativní hypotézu a jejich testování provedeme na hladině významnosti $\alpha = 0,05$.

H_0 : Mezi odpověďmi respondentů na uvedené otázky není souvislost.

H_A : Mezi odpověďmi respondentů na uvedené otázky je souvislost.

Tabulka 28 Kontingenční tabulka 4

		1	2	3	4	5	Σ
Vzdělání	sš	34 (34)	18 (23)	14 (14)	10 (6)	4 (3)	80
	vš	34 (34)	28 (23)	14 (14)	2 (6)	2 (3)	80
	Σ	68	46	28	12	6	160

$$\chi^2 = (P-O)^2/O = 0 + 0 + 1,087 + 1,087 + 0 + 0 + 2,67 + 2,67 + 0,33 + 0,33 = \mathbf{8,174}$$

$$f = (2-1) * (5-1) = 4$$

Pro vypočítaný stupeň volnosti 4 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 nalezneme kritickou hodnotu testového kritéria $\chi^2_{0,05}(4) = \mathbf{9,488}$

Srovnáme-li vypočítanou hodnotu testového kritéria s hodnotou kritickou, zjišťujeme, že vypočítaná hodnota je nižší $\mathbf{8,174 < 9,488}$, a proto je možno přijmout nulovou hypotézu.

Znamená to tedy, že mezi vzděláním respondentů a jejich pozitivním postojem k negativnímu vývoji dítěte v partnerství s velkým věkovým rozdílem není souvislost.

Otázka č. 8: Děti partnerů s velkým věkovým rozdílem mají odlišný hodnotový systém oproti dětem partnerů, kteří jsou věkově blízko.

Z tabulky 29 je patrné, že z celkového počtu 160 (100%) respondentů s uvedeným výrokiem naprosto nesouhlasí 68 (42,5%) respondentů, spíše nesouhlasí 46 (28,8%) respondentů, neví 28 (17,5%) respondentů, spíše souhlasí 12 (7,5%) respondentů a naprosto souhlasí 6 (3,7%) respondentů.

Tabulka 29 Hodnoty děti – výzkum

		1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
Žena	SŠ	17	9	7	5	2
	VŠ	17	14	7	1	1
Celkem		34	23	14	6	3
Muž	SŠ	17	9	7	5	2
	VŠ	17	14	7	1	1
Celkem		34	23	14	6	3
Celkem všichni		68 (42,5%)	46 (28,8%)	28 (17,5%)	12 (7,5%)	6 (3,7%)

(zdroj: vlastní výzkum realizovaný v lednu a únoru 2013)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že podle 68 (42,5%) respondentů nejsou hodnoty dětí partnerů s velkým věkovým rozdílem odlišné od hodnot dětí ostatních partnerů, k tomuto názoru se více méně přiklonilo také dalších 46 (28,8%) respondentů, 28 (17,5%) respondentů zaujímá k tomuto výroku neutrální postoj. Naopak 6 (3,7%) respondentů s tímto výrokem zcela souhlasí a domnívá se, že tyto děti mají oproti jiným dětem odlišný hodnotový systém. Spíše souhlasné stanovisko s tímto výrokem vyjádřilo také zbylých 12 (7,5%) respondentů.

Ženy (2) v průměru vyjádřily zcela totožný postoj jako muži (2). U obou skupin respondentů by se tak na škálové stupnici dal jejich postoj vyjádřit jako spíše nesouhlasný s uvedeným výrokem.

Při srovnání postojů respondentů se středoškolským vzděláním a respondentů s vysokoškolským vzděláním byly postoje středoškoláků (2,15) v průměru spíše nesouhlasné, zatímco u vysokoškoláků (1,88) v průměru na hranici mezi zcela a spíše nesouhlasné s uvedeným výrokem.

Otázka č. 9: Pokud například na ulici potkám dvojici, u níž je na první pohled viditelný výrazný věkový rozdíl, ihned přemýšlím, jaký vztah ty dva pojí.

Z dat v tabulce 30 je patrné, že z celkového počtu 160 (100%) respondentů s uvedeným výrokem naprosto nesouhlasí 49 (30,6%) respondentů, spíše nesouhlasí 23 (14,4%) respondentů, neví 33 (20,6%) respondentů, spíše souhlasí 19 (11,9%) respondentů a naprosto souhlasí 36 (22,5%) respondentů.

Tabulka 30 Dvojice s viditelným věkovým rozdílem – výzkum

		1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
Žena	SŠ	11	10	5	4	10
	VŠ	10	0	16	6	8
Celkem		21	10	21	10	18
Muž	SŠ	13	5	8	5	9
	VŠ	15	8	4	4	9
Celkem		28	13	12	9	18
Celkem všichni		49 (30,6%)	23 (14,4%)	33 (20,6%)	19 (11,9%)	36 (22,5%)

(zdroj: vlastní výzkum realizovaný v lednu a únoru 2013)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že 49 (30,6%) respondentů nad výše zmíněnou dvojici při setkání s ní nijak nepřemýšlí, dalších 23 (14,4%) respondentů s tímto postojem

také více méně nesouhlasí a i oni se nad takovými dvojicemi spíše nezamýšlejí. 33 (20,6%) respondentů neví, zda se při setkání s takovými dvojicemi nad jejich vzájemným vztahem zamýšlí, 19 (11,9%) respondentů uvedlo, že nad jejich vzájemným vztahem spíše přemýšlí a 36 (22,5%) respondentů uvedlo, že nad takovými dvojicemi a jejich vzájemným vztahem přemýšlí pokaždé, když je potkají.

Ženy (2,93) v průměru vyjádřily nepatrně více nesouhlasný postoj s tímto výrokem než muži (2,7). U obou skupin respondentů by se však na škálové stupnici jejich postoj dal vyjádřit jako neutrální, tedy že neví, zda nad takovými dvojicemi při setkání s nimi přemýšlejí.

Při srovnání postojů respondentů se středoškolským vzděláním a respondentů s vysokoškolským vzděláním byly odpovědi středoškoláků (2,8) a vysokoškoláků (2,8) v průměru zcela totožné a na škálové stupnici vyjadřovaly neutrální stanovisko s uvedeným výrokiem.

Otázka č. 10: Pokud například na ulici potkám výrazně staršího muže s mladší ženou, kteří působí jako pár, mám sklony je odsoudit.

Z dat v tabulce 31 je patrné, že z celkového počtu 160 (100%) respondentů s uvedeným výrokiem naprosto nesouhlasí 93 (58,1%) respondentů, spíše nesouhlasí 27 (16,9%) respondentů, neví 21 (13,1%) respondentů, spíše souhlasí 10 (6,3%) respondentů a naprosto souhlasí 9 (5,6%) respondentů.

Tabulka 31 Starší muž – mladší žena a odsouzení – výzkum

		1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
Žena	SŠ	26	6	5	2	1
	VŠ	29	1	8	2	0
Celkem		55	7	13	4	1
Muž	SŠ	22	7	6	2	3
	VŠ	16	13	2	4	5
Celkem		38	20	8	6	8
Celkem všichni		93 (58,1%)	27 (16,9%)	21 (13,1%)	10 (6,3%)	9 (5,6%)

(zdroj: vlastní výzkum realizovaný v lednu a únoru 2013)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že 93 (58,1%) respondentů, tedy více než polovina dotazovaných, zcela nesouhlasí s tím, že by odsuzovali páry ve složení starší muž a mladší žena, tento postoj více méně zaujímá také dalších 27 (16,9%) respondentů. 21 (13,1%)

respondentů neví, zda by takové páry odsoudili či k nim zaujímají neutrální postoj. Naopak 9 (5,6%) respondentů vyjádřilo přesvědčení, že by takový pár při setkání s ním odsoudil, k tomuto názoru se více méně přiklání také zbylých 10 (6,3%) respondentů.

Při vyhodnocení z hlediska pohlaví ženy (1,6) v průměru projevily mírně tolerantnější postoj k těmto párům než muži (2,08), u obou pohlaví však postoj na škálové stupnici ukázal na nesouhlasné stanovisko s tímto výrokem.

Při srovnání postojů respondentů se středoškolským vzděláním a respondentů s vysokoškolským vzděláním byly odpovědi středoškoláků (1,8) a vysokoškoláků (1,9) v průměru totožné a na škálové stupnici vyjadřovaly spíše nesouhlasné stanovisko s uvedeným výrokem.

Otázka č. 11: Pokud například na ulici potkám výrazně starší ženu s mladším mužem, kteří působí jako pár, mám sklony je odsoudit.

Z dat v tabulce 32 je patrné, že z celkového počtu 160 (100%) respondentů s uvedeným výrokem naprosto nesouhlasí 82 (51,3%) respondentů, spíše nesouhlasí 27 (16,9%) respondentů, neví 25 (15,6%) respondentů, spíše souhlasí 16 (10%) respondentů a naprosto souhlasí 10 (6,2%) respondentů.

Tabulka 32 Starší žena – mladší muž a odsouzení – výzkum

		1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
Žena	SŠ	24	8	4	4	0
	VŠ	21	3	11	5	0
Celkem		45	11	15	9	0
Muž	SŠ	23	4	7	4	2
	VŠ	14	12	3	3	8
Celkem		37	16	10	7	10
Celkem všichni		82 (51,3%)	27 (16,9%)	25 (15,6%)	16 (10%)	10 (6,2%)

(zdroj: vlastní výzkum realizovaný v lednu a únoru 2013)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že 82 (51,3%) respondentů, tedy přibližně polovina dotazovaných, zcela nesouhlasí s tím, že by odsuzovali páry ve složení starší žena a mladší muž, tento postoj více méně zaujímá také dalších 27 (16,9%) respondentů. 25 (15,6%) respondentů neví, zda by takové páry odsoudili či k nim zaujímají neutrální postoj. Naopak 10 (6,2%) respondentů vyjádřilo přesvědčení, že by takový pár při setkání s ním odsoudilo,

k tomuto názoru se více méně přiklání také zbylých 16 (10%) respondentů. Při srovnání s odpověďmi u předchozí otázky se ukazuje, že dotazovaní respondenti spíše tolerují partnerství, ve kterých je starší muž a mladší žena než naopak.

Při vyhodnocení z hlediska pohlaví ženy (1,85) v průměru projevily mírně tolerantnější postoj k těmto párům než muži (2,22), u obou pohlaví však postoj na škálové stupnici ukázal na nesouhlasné stanovisko s tímto výrokem.

Při srovnání postojů respondentů se středoškolským vzděláním a respondentů s vysokoškolským vzděláním byly odpovědi podobné jako při průměrném srovnání postojů pohlaví: středoškoláci (1,83) v průměru projevili mírně tolerantnější postoj k těmto párům než vysokoškoláci (2,24), u obou vzdělanostních skupin však postoj na škálové stupnici vyjadřoval nesouhlasné stanovisko s uvedeným výrokem.

Otázka č. 12: Velmi mladé ženy si vybírají výrazně starší partnery pouze ze zjištěných důvodů.

Z dat v tabulce 33 je patrné, že z celkového počtu 160 (100%) respondentů s uvedeným výrokem naprosto nesouhlasí 53 (33,1%) respondentů, spíše nesouhlasí 31 (19,4%) respondentů, neví 38 (23,8%) respondentů, spíše souhlasí 16 (10%) respondentů a naprosto souhlasí 22 (13,7%) respondentů.

Tabulka 33 Mladé ženy a zjištěné důvody – výzkum

		1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
Žena	SŠ	9	11	12	3	5
	VŠ	17	7	12	4	0
Celkem		26	18	24	7	5
Muž	SŠ	16	1	8	6	9
	VŠ	11	12	6	3	8
Celkem		27	13	14	9	17
Celkem všichni		53 (33,1%)	31 (19,4%)	38 (23,8%)	16 (10%)	22 (13,7%)

(zdroj: vlastní výzkum realizovaný v lednu a únoru 2013)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že 53 (33,1%) respondentů, tedy přibližně třetina dotazovaných, zcela nesouhlasí s tím, že by si mladé ženy vybíraly výrazně starší partnery pouze ze zjištěných důvodů, tento postoj více méně zaujímá také dalších 31 (19,4%) respondentů. 38 (23,8%) respondentů neví, zda jsou mladé ženy takto motivovány či k nim

zaujímají neutrální postoj. Naopak 22 (13,7%) respondentů vyjádřilo přesvědčení, že si mladé ženy vybírají výrazně starší partnery pouze ze zjištěných důvodů, k tomuto názoru se více méně přiklání také zbylých 16 (10%) respondentů.

Při vyhodnocení z hlediska pohlaví ženy (2,34) v průměru projevily jen mírně tolerantnější postoj k mladým ženám se staršími partnery než muži (2,7), u obou pohlaví však postoj na škálové stupnici ukázal na spíše nesouhlasný až neutrální postoj k tomuto výroku.

Při srovnání postojů respondentů se středoškolským vzděláním a respondentů s vysokoškolským vzděláním byly odpovědi podobné jako při průměrném srovnání postojů pohlaví: středoškoláci (2,69) v průměru projevili o něco méně tolerantní postoj k mladým ženám se staršími partnery než vysokoškoláci (2,35), u obou vzdělanostních skupin však postoj na škálové stupnici vyjadřoval nesouhlasné až neutrální stanovisko s uvedeným výrokiem.

Otázka č. 13: Starší muži si hledají velmi mladé dívky pouze pro zábavu, prodloužení mládí, a aby byli zajímaví před svým okolím.

Z dat v tabulce 34 je patrné, že z celkového počtu 160 (100%) respondentů s uvedeným výrokiem naprosto nesouhlasí 49 (30,6%) respondentů, spíše nesouhlasí 25 (15,6%) respondentů, neví 40 (25%) respondentů, spíše souhlasí 21 (13,1%) respondentů a naprosto souhlasí 25 (15,7%) respondentů.

Tabulka 34 Pohnutky starších mužů pro vztahy - výzkum

		1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
Žena	SŠ	9	8	15	2	6
	VŠ	14	7	12	6	1
Celkem		23	15	27	8	7
Muž	SŠ	17	2	8	4	9
	VŠ	9	8	5	9	9
Celkem		26	10	13	13	18
Celkem všichni		49 (30,6%)	25 (15,6%)	40 (25%)	21 (13,1%)	25 (15,7%)

(zdroj: vlastní výzkum realizovaný v lednu a únoru 2013)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že 49 (30,6%) respondentů, tedy necelá třetina dotazovaných, zcela nesouhlasí s tím, že by si starší muži vybírali mladé ženy pouze proto, aby byli zajímaví před svým okolím, nebo aby si uměle prodlužovali své mládí, tento postoj

více méně zaujímá také dalších 25 (15,6%) respondentů. 40 (25%), tedy celá čtvrtina respondentů neví, zda jsou starší muži k těmto vztahům takto motivováni či k nim zaujímají neutrální postoj. Naopak 25 (15,7%) respondentů vyjádřilo přesvědčení, že si starší muži vybírají mladé ženy pouze z uvedených důvodů, k tomuto názoru se více méně přiklání také zbylých 21 (13,1%) respondentů.

Při vyhodnocení z hlediska pohlaví ženy (2,52) v průměru projeví jen mírně tolerantnější postoj k motivům starších mužů ke vztahům s mladšími ženami než muži (2,84), u obou pohlaví však postoj na škálové stupnici ukázal na spíše nesouhlasný až neutrální postoj k tomuto výroku.

Při srovnání postojů respondentů se středoškolským vzděláním a respondentů s vysokoškolským vzděláním byly jejich odpovědi v průměru zcela totožné: středoškoláci (2,68) v průměru projeví stejně jako vysokoškoláci (2,68) nesouhlasné až neutrální stanovisko s uvedeným výrokiem.

Otázka č. 14: Velmi mladí muži si vybírají starší partnerky pouze ze zjištěných důvodů.

Z dat v tabulce 35 je patrné, že z celkového počtu 160 (100%) respondentů s uvedeným výrokiem naprosto nesouhlasí 58 (36,3%) respondentů, spíše nesouhlasí 36 (22,5%) respondentů, neví 35 (21,9%) respondentů, spíše souhlasí 17 (10,6%) respondentů a naprosto souhlasí 14 (8,7%) respondentů.

Tabulka 35 Mladí muži a zjištěné důvody – výzkum

		1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
Žena	SŠ	9	9	14	5	3
	VŠ	17	10	10	2	1
Celkem		26	19	24	7	4
Muž	SŠ	18	4	5	7	6
	VŠ	14	13	6	3	4
Celkem		32	17	11	10	10
Celkem všichni		58 (36,3%)	36 (22,5%)	35 (21,9%)	17 (10,6%)	14 (8,7%)

(zdroj: vlastní výzkum realizovaný v lednu a únoru 2013)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že 58 (36,3%) respondentů naprosto nesouhlasí s tím, že by si mladí muži vybírali starší partnerky pouze ze zjištěných důvodů, tento postoj více méně zaujímá také dalších 36 (22,5%) respondentů. 34 (21,9%) respondentů neví, zda jsou

mladí muži k těmto vztahům takto motivováni či k nim zaujímají neutrální postoj. Naopak 14 (8,7%) respondentů vyjádřilo přesvědčení, že si mladí muži vybírají starší partnerky pouze ze zřejmých důvodů, k tomuto názoru se více méně přiklání také zbylých 17 (10,6%) respondentů. Při srovnání odpovědí u tohoto výroku a u výroku mladší žena – starší muž jsou postoje respondentů o obou položkách velmi podobné a u žádné ze stupnic škály nijak výrazně nevybočují.

Při vyhodnocení z hlediska pohlaví ženy (2,3) v průměru projevíly zcela totožné postoje jako muži (2,3), u obou pohlaví je průměrný postoj na škálové stupnici spíše nesouhlasný s tímto výrokem.

Při srovnání postojů respondentů se středoškolským vzděláním a respondentů s vysokoškolským vzděláním byly postoje středoškoláků (2,54) v průměru o něco méně tolerantní než v průměru u vysokoškoláků (2,13). U středoškoláků tak v průměru převážily spíše neutrální postoje, zatímco u vysokoškoláků spíše nesouhlasné stanovisko s uvedeným výrokem.

Otázka č. 15: Starší ženy si vybírají mladé partnery proto, aby byly zajímavé a uměle si prodloužily mládí.

Z dat v tabulce 36 je patrné, že z celkového počtu 160 (100%) respondentů s uvedeným výrokem naprosto nesouhlasí 50 (31,3%) respondentů, spíše nesouhlasí 30 (18,8%) respondentů, neví 46 (28,8%) respondentů, spíše souhlasí 23 (14,3%) respondentů a naprosto souhlasí 11 (6,8%) respondentů.

Tabulka 36 Pohnutky starších žen pro vztahy – výzkum

		1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
Žena	SŠ	9	8	16	6	1
	VŠ	15	8	14	3	0
Celkem		24	16	30	9	1
Muž	SŠ	15	3	9	8	5
	VŠ	11	11	7	6	5
Celkem		26	14	16	14	10
Celkem všichni		50 (31,3%)	30 (18,8%)	46 (28,8%)	23 (14,3%)	11 (6,8%)

(zdroj: vlastní výzkum realizovaný v lednu a únoru 2013)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že 50 (31,3%) respondentů zcela nesouhlasí s tím, že by si starší ženy vybíraly mladé muže pouze proto, aby byly zajímavé před svým okolím, nebo aby si uměle prodlužovaly své mládí, tento postoj více méně zaujímá také dalších 30 (18,8%) respondentů. 46 (28,8%), tedy více než čtvrtina respondentů neví, zda jsou starší ženy k těmto vztahům takto motivovány či k nim zaujímají neutrální postoj. Naopak 11 (6,8%) respondentů vyjádřilo přesvědčení, že si starší ženy vybírají mladé muže pouze z uvedených důvodů, k tomuto názoru se více méně přiklání také zbylých 23 (14,3%) respondentů. Při srovnání odpovědí jsou postoje respondentů u této položky více tolerantní, než tomu bylo u položky se stejným zněním v případě staršího muže ve vztahu k mladší partnerce.

Při vyhodnocení z hlediska pohlaví ženy (2,34) v průměru projevily jen mírně tolerantnější postoj než muži (2,6), u obou pohlaví však průměrný postoj na škálové stupnici ukázal na spíše nesouhlasný až neutrální postoj k tomuto výroku.

Při srovnání postojů respondentů se středoškolským vzděláním a respondentů s vysokoškolským vzděláním byly jejich odpovědi v průměru velmi podobné: středoškoláci (2,59) v průměru projevili stejně jako vysokoškoláci (2,67) spíše nesouhlasné až neutrální stanovisko s uvedeným výrokiem.

Otázka č. 16: Ke vztahům s velkým věkovým rozdílem jsem tolerantní.

Z dat v tabulce 37 je patrné, že z celkového počtu 160 (100%) respondentů s uvedeným výrokiem naprosto nesouhlasí 6 (3,8%) respondentů, spíše nesouhlasí 13 (8,1%) respondentů, neví 29 (18,1%) respondentů, spíše souhlasí 44 (27,5%) respondentů a naprosto souhlasí 68 (42,5%) respondentů.

Tabulka 37 Tolerance respondentů – výzkum

		1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
Žena	SŠ	1	1	5	12	21
	VŠ	0	2	17	9	12
Celkem		1	3	22	21	33
Muž	SŠ	2	3	5	9	21
	VŠ	3	7	2	14	14
Celkem		5	10	7	23	35
Celkem všichni		6 (3,8%)	13 (8,1%)	29 (18,1%)	44 (27,5%)	68 (42,5%)

(zdroj: vlastní výzkum realizovaný v lednu a únoru 2013)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že 6 (3,8%) respondentů vyjádřilo názor, že nejsou ke vztahům s velkým věkovým rozdílem tolerantní, k tomuto názoru se více méně přiklání také dalších 13 (8,1%) respondentů. 29 (18,1%) respondentů neví, jaký postoj k těmto párům zaujímá a 112 (70%) respondentů svou toleranci k těmto párům vnímá jako pozitivní.

Při vyhodnocení z hlediska pohlaví ženy (4,03) v průměru projevily jen mírně tolerantnější postoj než muži (3,92), u obou pohlaví však průměrný postoj na škálové stupnici ukázal na spíše souhlasný postoj k tomuto výroku, tedy výraz pozitivní tolerance k těmto párům.

Při srovnání postojů respondentů se středoškolským vzděláním a respondentů s vysokoškolským vzděláním se středoškoláci (4,19) v průměru projeví mírně tolerantnější než vysokoškoláci (3,75), u obou vzdělanostních skupin však průměrný postoj na škálové stupnici ukázal na spíše souhlasný postoj k tomuto výroku, tedy výraz pozitivní tolerance k těmto párům.

Zda existuje souvislost mezi pohlavím respondentů a jejich tolerancí k partnerství s velkým věkovým rozdílem ověříme pomocí testu významnosti. Užijeme test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. Stanovíme nulovou a alternativní hypotézu a jejich testování provedeme na hladině významnosti $\alpha = 0,05$.

H_0 : Mezi mírou tolerance k partnerským vztahům s velkým věkovým rozdílem není ve vztahu k pohlaví respondentů souvislost.

H_A : Mezi mírou tolerance k partnerským vztahům s velkým věkovým rozdílem je ve vztahu k pohlaví respondentů souvislost.

Tabulka 38 Kontingenční tabulka 5

	1	2	3	4	5	Σ	
Pohlaví	Ž	1 (3)	3 (6,5)	22 (14,5)	21 (22)	33 (34)	80
	M	5 (3)	10 (6,5)	7 (14,5)	23 (22)	35 (34)	80
	Σ	6	13	29	44	68	160

$$\chi^2 = (P-O)^2/O = 1,333 + 1,333 + 1,885 + 1,885 + 3,879 + 3,879 + 0,045 + 0,045 + 0,03 + 0,03 = \mathbf{14,344}$$

$$f = (2-1) * (5-1) = 4$$

Pro vypočítaný stupeň volnosti 4 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 nalezneme kritickou hodnotu testového kritéria $\chi^2_{0,05} (4) = \mathbf{9,488}$

Srovnáme-li vypočítanou hodnotu testového kritéria s hodnotou kritickou, zjišťujeme, že vypočítaná hodnota je vyšší $14,344 > 9,488$, a proto je možno odmítnout nulovou hypotézu.

Znamená to tedy, že mezi pohlavím respondentů a jejich mírou tolerance k partnerství s velkým věkovým rozdílem je souvislost.

Zda existuje souvislost mezi vzděláním respondentů a jejich tolerancí k partnerství s velkým věkovým rozdílem ověříme pomocí testu významnosti. Užijeme test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. Stanovíme nulovou a alternativní hypotézu a jejich testování provedeme na hladině významnosti $\alpha = 0,05$.

H_0 : Mezi mírou tolerance k partnerským vztahům s velkým věkovým rozdílem není ve vztahu ke vzdělání respondentů souvislost.

H_A : Mezi mírou tolerance k partnerským vztahům s velkým věkovým rozdílem je ve vztahu ke vzdělání respondentů souvislost.

Tabulka 39 Kontingenční tabulka 6

		1	2	3	4	5	Σ
Vzdělání	sš	3 (3)	4 (6,5)	10 (14,5)	21 (22)	42 (34)	80
	vš	3 (3)	9 (6,5)	19 (14,5)	23 (22)	26 (34)	80
	Σ	6	13	29	24	68	160

$$\chi^2 = (P-O)^2/O = 0 + 0 + 0,962 + 0,962 + 1,397 + 1,397 + 0,045 + 0,045 + 1,882 + 1,882 = \mathbf{8,572}$$

$$f = (2-1) * (5-1) = 4$$

Pro vypočítaný stupeň volnosti 4 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 nalezneme kritickou hodnotu testového kritéria $\chi^2_{0,05} (4) = \mathbf{9,488}$

Srovnáme-li vypočítanou hodnotu testového kritéria s hodnotou kritickou, zjišťujeme, že vypočítaná hodnota je nižší $8,572 < 9,488$, a proto je možno přijmout nulovou hypotézu.

Znamená to tedy, že mezi vzděláním respondentů a jejich mírou tolerance k partnerství s velkým věkovým rozdílem není souvislost.

Otázka č. 17: Dnešní společnost je ke vztahům s velkým věkovým rozdílem tolerantní.

Z dat v tabulce 40 je patrné, že z celkového počtu 160 (100%) respondentů s uvedeným výrokiem naprosto nesouhlasí 5 (3,1%) respondentů, spíše nesouhlasí 7 (4,4%) respondentů,

neví 36 (22,5%) respondentů, spíše souhlasí 45 (28,1%) respondentů a naprosto souhlasí 67 (41,9%) respondentů.

Tabulka 40 Tolerance společnosti – výzkum

		1: Naprosto nesouhlasím	2: Spíše nesouhlasím	3: Nevím	4: Spíše souhlasím	5: Naprosto souhlasím
Žena	SŠ	0	1	11	12	16
	VŠ	0	0	5	11	24
Celkem		0	1	16	23	40
Muž	SŠ	3	1	12	11	13
	VŠ	2	5	8	11	14
Celkem		5	6	20	22	27
Celkem všichni		5 (3,1%)	7 (4,4%)	36 (22,5%)	45 (28,1%)	67 (41,9%)

(zdroj: vlastní výzkum realizovaný v lednu a únoru 2013)

Z dotazníkového šetření tedy vyplynulo, že 5 (3,1%) respondentů vyjádřilo názor, že současná společnost není ke vztahům s velkým věkovým rozdílem tolerantní, k tomuto názoru se více méně přiklání také dalších 7 (4,4%) respondentů. 36 (22,5%) respondentů neví, jaký postoj k těmto párům dnešní společnost zaujímá a 112 (71%) respondentů toleranci společnosti k těmto párům vnímá jako pozitivní.

Při vyhodnocení z hlediska pohlaví ženy (4,28) v průměru projevily mírně optimističtější postoj než muži (3,75), u obou pohlaví však průměrný postoj na škálové stupnici ukázal na spíše souhlasný postoj k tomuto výroku, který ukazuje na vnímání pozitivní tolerance společnosti k těmto párům.

Při srovnání postojů respondentů se středoškolským vzděláním a respondentů s vysokoškolským vzděláním se středoškoláci (3,92) v průměru projevili stejně jako muži nepatrně méně optimističtí než vysokoškoláci (4,12), u obou vzdělanostních skupin však průměrný postoj na škálové stupnici ukázal na spíše souhlasný postoj k tomuto výroku, který ukazuje na vnímání pozitivní tolerance společnosti k těmto párům.

6 ZÁVĚR VÝZKUMU

Provedeným výzkumem se autorce podařilo zjistit, že respondenti vnímají páry s velkým věkovým rozdílem poměrně pozitivně a jsou k těmto vztahům dle vlastního vyjádření veskrze tolerantní, stejně jako je dle jejich názorů k těmto párům a partnerstvím tolerantní také dnešní společnost. Zajímavost přineslo statistické vyhodnocení tolerance respondentů k těmto partnerským vztahům, které prokázalo souvislost mezi pohlavím respondentů a jejich mírou tolerance k těmto partnerským vztahům, naopak vzdělání respondentů z hlediska statistických výpočtů souvislost s mírou tolerance nemělo.

Vyhodnocené výsledky také ukázaly, že přibližně pětina dotazovaných má s takovým typem partnerství osobní zkušenost, pro více než polovinu dotazovaných je navíc takové partnerství považováno za zcela plnohodnotné a vhodné pro založení rodiny. Viditelnější rozdíly se projevíly pouze při vyhodnocování výsledků týkajících se potomků respondentů a jejich případného vztahu s věkově rozdílným partnerem. V tomto případě se jako tolerantnější projevíly ženy, zejména pak ženy s dosaženým vysokoškolským vzděláním, ale i ženy celkově.

Z provedeného výzkumu také vyplynulo, že zatímco jako výrazný věkový rozdíl vnímají respondenti hranici od 16 do 20 let, největší počet respondentů by byl ve svém partnerském vztahu ochotný tolerovat maximální věkový rozdíl od 11 do 15 let a menší, hranici překračující 16 let a více už volil pouze zlomek dotazovaných.

Výzkum také prokázal, že většina oslovených respondentů nevnímá partnerství s velkým věkovým rozdílem jako nutný předpoklad k tomu, že dítě, které bude v takovém vztahu vyrůstat, jím bude negativně ovlivněno, a to ať už ve smyslu jeho vývoje či jeho hodnotového systému. Negativně se v tomto smyslu vyjádřil opět pouze zlomek respondentů. Statistické vyhodnocení dat pak neprokázalo souvislost mezi vzděláním respondentů a jejich pozitivním postojem k negativnímu vývoji dítěte v partnerství s velkým věkovým rozdílem.

ZÁVĚR

Autorka se v diplomové práci snažila vystihnout zásadní problémy, postoje, názory, stejně jako předsudky, se kterými se v současné společnosti musejí potýkat partnerství s velkým věkovým rozdílem. Ty jsou mnohdy dány zakotvenými normami, co je pro dnešní společnost běžné, co toleruje a co už nikoli.

V teoretické části autorka popsalala základní pojmy spojené s tímto tématem, tedy partnerství, předsudky, vývoj partnerství v čase či jeho typy. Pohledem odborníků přináší informace týkající se partnerství s netradičním věkovým rozdílem, jaké jsou motivy volby takových partnerů, ale i volby partnerů vůbec. Popisuje také vlivy dysfunkčního partnerství na vývoj dítěte a pohled dnešní společnosti na netradiční partnerství.

Praktická část přináší výsledky kvantitativního výzkumu provedeného formou tištěného dotazníku mezi cílovou skupinou obyvatel Kroměřížska. Těmi se autorka snaží poskytnout pohled na danou problematiku, a to zejména z pohledu tolerance dnešní společnosti, jak respondenti vnímají věkově nesourodé páry a jak vnímají jejich potomky, případně jak by reagovali, pokud by se do podobné situace dostali jejich potomci. Celý dotazník byl sestaven tak, že velmi citlivě mapuje osobní postoje dotazovaných vůči párům s velkým věkovým rozdílem.

Nejen praktická, ale i teoretická část této diplomové práce je důkazem, že téma věkově nesourodých párů je v naší společnosti ještě poměrně neprozkoumané, a proto skýtá mnohá tabu, mýty a předsudky. Autorka proto vyvodila doporučení, že by se dnešní odborníci měli více zabývat vlivem takových partnerských vztahů na vývoj dítěte, kterým se v současné době v podstatě nikdo nezabývá a ačkoli se v rámci výzkumu pro tuto diplomovou práci projeví respondenti velmi tolerantně, je nanejvýš vhodné, aby bylo toto téma ještě více rozpracované.

Je také nanejvýš vhodné hovořit o těchto typech partnerství v rámci modelů a typů rodin, protože takových párů je v současné době stále více a přesto je tolerance vůči nim přinejmenším na hranici polemiky. Větší informovanost o této oblasti by jistě přispěla k boření mnohých tabu a ke zvýšení tolerance, která by se pozitivně mohla projevit zejména ve vztahu k potomkům těchto párů.

Pro potřeby této diplomové práce totiž autorce sloužilo pouze velmi omezené množství publikací, které by o věkově nesourodých párech pojednávaly, nebo se o nich alespoň zmiňovaly. Stěžejním autorem je v této oblasti pouze Tomáš Novák, který se partnerům s velkým věkovým rozdílem věnuje dlouhodobě ve své odborné praxi, stejně jako Erika

Matějková pojednávající o mnohých úskalí těchto párů ze dvou pohledů – veřejnosti i párů samotných. Okrajově se pak o věkově nesourodých párech zmiňuje Ivo Plaňava či Ivo Možný, což je však stále velmi málo.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BARTUŠKOVÁ, J., 2009. *Motivy volby manželství a motivy volby nesezdaného soužití*. Brno. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pedagogických věd. Vedoucí diplomové práce Milada Rabušicová.
- GAVORA, Peter, 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. ISBN 80-85931-79-6.
- GEIST, Bohumil, 1992. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing. ISBN 80-85605-28-7.
- HAMER, Dean, 2003. *Geny a osobnost*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-779-5.
- CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu. Základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-1369-4.
- KAST, Verena, 2004. *Otcové-dcery, matky-synové: práce s rodičovskými komplexy jako cesta k vlastní identitě*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-838-4.
- LENDEROVÁ, Helena, 1999. *Od hříchu k modlitbě*. Praha: Mladá fronta. ISBN 80-204-0737-5.
- MAŘÍKOVÁ, Hana, Miroslav PETRUSEK a Alena VODÁKOVÁ, 1996. *Velký sociologický slovník*. 1. svazek (A-O). Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-164-1.
- MAŘÍKOVÁ, Hana, Miroslav PETRUSEK a Alena VODÁKOVÁ, 1996. *Velký sociologický slovník*. 2. svazek (P-Z). Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-310-5.
- MATĚJČEK, Zdeněk, 1994. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. Praha: Portál. ISBN 80-85282-83-6.
- MATĚJKOVÁ, Erika, 2007. *Jak řešit partnerské konflikty a problémy v partnerských vztazích*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-1832-3.
- MATĚJKOVÁ, Erika, 2009. *Řešíme partnerské problémy*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-2338-9.
- MATOUŠEK, Oldřich a Hana PAZLAROVÁ, 2010. *Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny v kontextu plánování péče*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-739-8.
- MOŽNÝ, Ivo, 2002. *Sociologie rodiny*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2. vyd. ISBN 80-85850-75-3.

- NAKONEČNÝ, Milan, 1998. *Základy psychologie*. Praha: Academia. ISBN 80-200-0689-3.
- NAKONEČNÝ, Milan, 2003. *Úvod do psychologie*. Praha: Academia. ISBN 80-200-0993-0.
- NAKONEČNÝ, Milan, 2004. *Psychologie téměř pro každého*. Praha: Academia. ISBN 80-200-1198-6.
- NAKONEČNÝ, Milan, 2011. *Psychologie*. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-443-8.
- NOVÁK, Tomáš, 2007. *Věkový rozdíl mezi partnery*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-1595-7.
- NOVÁK, Tomáš, 2008. Mladí muži starších žen. *Vesmír*. Roč. 87, č. 7, s. 474 – 475. ISSN 0042-4544.
- NYKL, Ladislav, 2000. Oidipovský komplex. *Konfrontace*. Roč. 11, č. 3, s. 149 – 153. ISSN 0862-8971.
- PEKAŘOVÁ, Lidmila, 2006. *Jak žít a nezbláznit se*. Olomouc: Poznání. ISBN 80-86606-49-X.
- PLAŇAVA, Ivo, 2000. *Manželství a rodiny: struktura-dynamika-komunikace*. Brno: Doplněk. ISBN 1081-150-2000.
- VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK, 2001. *Aplikovaná sociální psychologie II*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0042-5.
- WILLERTON, Julia, 2010. *The psychology of relationships*. London: Palgrave Macmillan, ©2010. ISBN 978-0-230-24941-7.
- WILLERTON, Julia, 2012. *Psychologie mezilidských vztahů*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3924-3.
- ZEMAN, Kryštof, 2006. Věk při sňatku a rozdíl mezi věkem ženicha a věkem nevěsty v České republice v letech 1991-2004. *Demografie*. Revue pro výzkum populačního vývoje. Roč. 48, č. 1, s. 1-11. ISSN 0011-8265.

SEZNAM TABULEK

- Tabulka 1 Demografické údaje a struktura respondentů
- Tabulka 2 Výrazný věkový rozdíl mezi partnery
- Tabulka 3 Přijatelný věkový rozdíl v partnerství
- Tabulka 4 Přijatelné partnerství
- Tabulka 5 Zkušenost respondentů
- Tabulka 6 Zhodnocení partnerského vztahu
- Tabulka 7 Děti a partnerství s velkým věkovým rozdílem
- Tabulka 8 Názor na partnerství z hlediska založení rodiny
- Tabulka 9 Negativní ovlivnění vývoje dítěte
- Tabulka 10 Kontingenční tabulka 1
- Tabulka 11 Hodnotový systém dětí
- Tabulka 12 Starší muž a mladší žena
- Tabulka 13 Tendence odsoudit staršího muže a mladší ženu
- Tabulka 14 Starší žena a mladší muž
- Tabulka 15 Tendence odsoudit starší ženu a mladšího muže
- Tabulka 16 Tolerance respondentů
- Tabulka 17 Kontingenční tabulka 2
- Tabulka 18 Kontingenční tabulka 3
- Tabulka 19 Tolerance společnosti
- Tabulka 20 Respondenti hlavního výzkumu
- Tabulka 21 Výrazný věkový rozdíl – výzkum
- Tabulka 22 Přijatelný věkový rozdíl v partnerství – výzkum
- Tabulka 23 Zkušenost respondentů – výzkum
- Tabulka 24 Děti a partnerství s věkovým rozdílem – výzkum
- Tabulka 25 Názor na partnerství z hlediska založení rodiny – výzkum

Tabulka 26 Podstata partnerství – výzkum

Tabulka 27 Negativní vývoj dítěte – výzkum

Tabulka 28 Kontingenční tabulka 4

Tabulka 29 Hodnoty děti – výzkum

Tabulka 30 Dvojice s viditelným věkovým rozdílem – výzkum

Tabulka 31 Starší muž – mladší žena a odsouzení – výzkum

Tabulka 32 Starší žena – mladší muž a odsouzení – výzkum

Tabulka 33 Mladé ženy a zjištěné důvody – výzkum

Tabulka 34 Pohnutky starších mužů pro vztahy - výzkum

Tabulka 35 Mladí muži a zjištěné důvody – výzkum

Tabulka 36 Pohnutky starších žen pro vztahy – výzkum

Tabulka 37 Tolerance respondentů – výzkum

Tabulka 38 Kontingenční tabulka 5

Tabulka 39 Kontingenční tabulka 6

Tabulka 40 Tolerance společnosti – výzkum

SEZNAM PŘÍLOH

P I – dotazník předvýzkum

P II – dotazník výzkum

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PŘEDVÝZKUM

Dobrý den,

dostává se Vám do rukou dotazník, který poslouží jako podklad pro vypracování diplomové práce na téma tolerance společnosti k partnerským vztahům s velkým věkovým rozdílem. Výsledky, které zde zaznamenáte, budou zcela anonymní a poslouží pouze pro studijní či vědecké účely. Ještě před vyplněním Vás prosím, abyste si z nabízených možností **vybrali vždy pouze jednu odpověď**.

Veronika Klímová,

UTB ve Zlíně, obor Sociální pedagogika

1. Jaký věkový rozdíl mezi partnery již považujete za výrazný?
  - a) do 5 let
  - b) od 6 do 10 let
  - c) od 11 do 15 let
  - d) od 16 do 20 let
  - e) od 21 do 25 let
  - f) od 26 do 30 let
  - g) 31 let a více

2. Jaký druh partnerství je pro vás přijatelnější?
  - a) Starší muž a mladší žena
  - b) Starší žena a mladší muž

3. Jaký maximální věkový rozdíl by pro vás byl v partnerství přijatelný?
  - a) do 5 let
  - b) od 6 do 10 let
  - c) od 11 do 15 let

- d) od 16 do 20 let
- e) od 21 do 25 let
- f) od 26 do 30 let
- g) 31 let a více

4. Máte za sebou osobní zkušenost v podobě partnerského vztahu s výrazně věkově rozdílným partnerem?

- a) Ano
- b) Ne

5. Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ANO, můžete říci, zda pro vás byla tato zkušenost obohacující a přínosná či nikoli?

- a) Ano, byla
- b) Ne, nebyla
- c) neliší se od ostatních partnerských vztahů

6. Je pro vás přijatelné, aby si váš syn či dcera našli výrazně staršího životního partnera či partnerku?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Neumím v tuto chvíli odpovědět

7. Domníváte se, že partnerství s velkým věkovým rozdílem může být plnohodnotné? (vhodné pro založení rodiny, apod.)

- a) Ano
- b) Ne
- c) Neumím posoudit

U následujících tvrzení prosím vyberte na stupnici od 1 do 5 stupeň svého souhlasu s jeho zněním (1 – naprosto nesouhlasím, 5 – naprosto souhlasím):

8. Partnerství s velkým věkovým rozdílem negativně ovlivňuje vývoj dítěte, které v takovém vztahu vyrůstá.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

9. Děti partnerů s velkým věkovým rozdílem mají odlišný hodnotový systém oproti dětem partnerů, kteří jsou věkově blízko.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

10. Pokud například na ulici potkám výrazně staršího muže s mladší ženou, ihned přemýšlím, jaký vztah je pojí.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

11. Pokud například na ulici potkám výrazně staršího muže s mladší ženou, kteří působí jako pár, mám sklony je odsoudit.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

12. Pokud například na ulici potkám výrazně starší ženu s mladším mužem, ihned přemýšlím, jaký vztah je pojí.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

13. Pokud například na ulici potkám výrazně starší ženu s mladším mužem, kteří působí jako pár, mám sklony je odsoudit.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

14. Ke vztahům s velkým věkovým rozdílem jsem tolerantní.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

15. Dnešní společnost je ke vztahům s velkým věkovým rozdílem tolerantní.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

16. Vyberte prosím z následujících věkových kategorií tu, do níž svým věkem spadáte:

- a) 25 – 35 let (včetně)
- b) 36 – 45 let (včetně)
- c) 46 – 55 let (včetně)
- d) 56 let a více

17. Vyberte prosím z následujících kategorií tu, do níž svým ukončeným vzděláním spadáte:

- a) základní vzdělání
- b) vyučení, SŠ bez maturity
- c) SŠ s maturitou
- d) vysokoškolské či vyšší odborné vzdělání

18. Vyberte prosím své pohlaví:

- a) žena
- b) muž

Děkuji za Vaši spolupráci.

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK VÝZKUM

Dobrý den,

dostává se Vám do rukou dotazník, který poslouží jako podklad pro vypracování diplomové práce na téma tolerance společnosti k partnerským vztahům s velkým věkovým rozdílem. Výsledky, které zde zaznamenáte, budou zcela anonymní a poslouží pouze pro studijní či vědecké účely. Ještě před vyplněním Vás prosím, abyste si z nabízených možností **vybrali vždy pouze jednu odpověď**.

Veronika Klímová,

UTB ve Zlíně, obor Sociální pedagogika

1. Jaký věkový rozdíl mezi partnery již považujete za výrazný?

- a) do 5 let
- b) od 6 do 10 let
- c) od 11 do 15 let
- d) od 16 do 20 let
- e) od 21 do 25 let
- f) od 26 do 30 let
- g) 31 let a více

2. Jaký maximální věkový rozdíl by pro vás byl v partnerství přijatelný?

- a) do 5 let
- b) od 6 do 10 let
- c) od 11 do 15 let
- d) od 16 do 20 let
- e) od 21 do 25 let
- f) od 26 do 30 let
- g) 31 let a více

3. Máte za sebou osobní zkušenost v podobě partnerského vztahu s výrazně věkově rozdílným partnerem?
- a) Ano
  - b) Ne
4. Je pro vás přijatelné, aby si váš syn či dcera našli výrazně staršího životního partnera či partnerku?
- a) Ano
  - b) Ne
  - c) Neumím v tuto chvíli odpovědět
5. Domníváte se, že partnerství s velkým věkovým rozdílem může být plnohodnotné? (vhodné pro založení rodiny, apod.)
- a) Ano
  - b) Ne
  - c) Neumím posoudit

U následujících tvrzení prosím vyberte na stupnici od 1 do 5 stupeň svého souhlasu s jeho zněním (1 – naprosto nesouhlasím, 5 – naprosto souhlasím):

6. Partnerství s velkým věkovým rozdílem je ovlivněno zejména vášní, nikoli hlubšími citovými prožitky.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

7. Partnerství s velkým věkovým rozdílem negativně ovlivňuje vývoj dítěte, které v takovém vztahu vyrůstá.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

8. Děti partnerů s velkým věkovým rozdílem mají odlišný hodnotový systém oproti dětem partnerů, kteří jsou věkově blízko.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

9. Pokud například na ulici potkám dvojici, u níž je na první pohled viditelný výrazný věkový rozdíl, ihned přemýšlím, jaký vztah ty dva pojí.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

10. Pokud například na ulici potkám výrazně staršího muže s mladší ženou, kteří působí jako pár, mám sklony je odsoudit.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

11. Pokud například na ulici potkám výrazně starší ženu s mladším mužem, kteří působí jako pár, mám sklony je odsoudit.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

12. Velmi mladé ženy si vybírají výrazně starší partnery pouze ze zřejmých důvodů.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

13. Starší muži si hledají velmi mladé dívky pouze pro zábavu, prodloužení mládí, a aby byli zajímaví před svým okolím.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

14. Velmi mladí muži si vybírají starší partnerky pouze ze zřejmých důvodů.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

15. Starší ženy si vybírají mladé partnery proto, aby byly zajímavé a uměle si prodloužily mládí.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

16. Ke vztahům s velkým věkovým rozdílem jsem tolerantní.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

17. Dnešní společnost je ke vztahům s velkým věkovým rozdílem tolerantní.

naprosto nesouhlasím 1 2 3 4 5 naprosto souhlasím

18. Vyberte prosím z následujících dvou kategorií své pohlaví:

- a) žena
- b) muž

19. Vyberte prosím z následujících kategorií tu, do níž svým ukončeným vzděláním spadáte:

- a) základní vzdělání
- b) vyučení, SŠ bez maturity
- c) SŠ s maturitou
- d) vysokoškolské či vyšší odborné vzdělání

Děkuji za Vaši spolupráci.